

Bibliotheken en archieven – wat stelt u er zich bij voor?

Onderzoek naar imago bibliotheken en archieven in Vlaanderen

Door expertisecentrum Memori (Thomas More),
in opdracht van VVBAD

December 2014

Memori – Thomas More

Inhoudsopgave

Methodologie en onderzoeksopzet	5
Respondentenprofiel.....	8
Geslacht.....	8
Leeftijd.....	8
Woonplaats	9
Opleidingsgraad.....	9
Bibliotheek- en archiefbezoek.....	11
Frequentie	11
Typologie bibliotheek/archief	13
Imago.....	14
Imago van de bibliotheek.....	14
Omschrijvingen van de bibliotheek.....	14
Uitspraken over de bibliotheek.....	18
Omschrijving van de bibliotheek in de 21 ^{ste} eeuw	25
Imago van het archief.....	30
Omschrijvingen van het archief.....	30
Uitspraken over het archief.....	33
Omschrijving van het archief in de 21 ^{ste} eeuw	36
Focusgroepen jongeren – synthese	38
Focusgroepen ‘niet-jeugd’ - synthese	48
Conclusies en aanbevelingen	54
Bibliotheken	54
Archieven.....	60
“Bibliotheken en archieven – wat stelt u er zich bij voor?” Management summary	61
Bijlage: topics online enquête	63

Methodologie en onderzoeksopzet

Dit imago-onderzoek werd uitgevoerd door expertisecentrum Memori van de hogeschool Thomas More, in opdracht van VVBAD.

Het onderzoek bestond uit een kwantitatief en een kwalitatief gedeelte.

Kwantitatief gedeelte: online enquête

In juni 2014 lanceerden wij via het online enquêtesysteem Qualtrics een enquête (zie bijlage) om de intensiteit van een aantal vermeende of mogelijke imago-kenmerken van bibliotheken en archieven te meten bij de Vlaamse bevolking. De online enquête was opgebouwd uit een reeks adjectieven en stellingen, waarop respondenten konden antwoorden op een 4-puntenschaal variërend van 'helemaal niet akkoord tot 'helemaal akkoord'. Respondenten hadden ook de mogelijkheid om 'geen mening' in te vullen. Deze adjectieven en stellingen werden gekozen en geformuleerd in samenwerking met VVBAD.

Het gaat bij deze online enquête om een zogenaamde 'gemakssteekproef', die niet naar een vooraf geselecteerde steekproef is verstuurd, zoals bij een aselechte toevalssteekproef. Bij die laatste maakt iedereen van de populatie een even grote kans om geselecteerd te worden. Dat is niet zo bij deze online enquête die 'vrij' verspreid werd. Bovendien worden geselecteerde respondenten van een aselechte steekproef persoonlijk aangeschreven, waardoor er een grotere kans is dat ze de enquête daadwerkelijk invullen, ook al is hun intrinsieke motivatie hiervoor misschien niet zo groot. Bij een gemakssteekproef zullen vooral respondenten, wanneer ze de enquête tegenkomen, deze invullen wanneer ze (positief of negatief) gemotiveerd zijn om over het onderwerp hun mening te geven. De zelfselectie is hier dus groter. Respondenten zonder affiniteit met 'lezen' of 'boeken' of 'bibliotheek' zullen logischerwijze minder gemotiveerd zijn om uit eigen beweging een enquête over het imago van bibliotheken in te vullen. De keuze voor een gemakssteekproef heeft dus zijn beperkingen, waarmee rekening moet worden gehouden bij de interpretatie van de resultaten.

De keuze om toch voor een (online) gemakssteekproef te kiezen is gemaakt in samenspraak met VVBAD omdat het binnen de schaal van dit onderzoek niet haalbaar was om t.a.v. de populatie over dewelke we uitspraken wilden doen, nl. de Vlaamse bevolking, te werken met een aselechte toevalssteekproef. Het opzet was om snel viraal zo veel mogelijk respondenten te bereiken binnen deze grote populatie en het binnen de perken houden van aanmaak-, distributie- en verwerkingskosten van de enquête: een vrij verspreide online enquête is dan een aangewezen methode.

De online enquête werd als volgt verspreid: de uitnodiging tot invullen is samen met de url van de enquête (op de Memoriserver) verspreid via het VVBAD-netwerk (met veel aandacht voor persoonlijke niet-werkgerelateerde contacten via sociale media), via websites openbare bibliotheken, archieven, via gemeentelijke en stedelijke websites, via persoonlijke contacten van Memori- en Thomasmored medewerkers.

De resultaten van een gemakssteekproef moeten eerder als **sterk indicatief** geïnterpreteerd worden i.p.v. statistisch representatief. Het hoofddoel van het onderzoek moet dan ook in deze zin opgevat

worden: het geven van conclusies en aanbevelingen die – met de beperkingen van de steekproef in het achterhoofd – VVBAD en de sector een stevige basis bieden om beleidsbeslissingen te nemen om het imago of de reputatie van bibliotheken (nog) te verbeteren.

In totaal vulden 925 respondenten de enquête in, wat een hoge respons is.

Kwalitatief gedeelte: 6 focusgroepen en open antwoorden enquête

Om dezelfde adjectieven en stellingen van de enquête ook op kwalitatieve manier te toetsen, organiseerden we ook zes focusgroeps gesprekken. Focusgroepen maken het mogelijk om de diepere redenen van motivaties te achterhalen en om nuances en ideeën op te sporen. Bovendien is het groepsdynamische aspect belangrijk: individuele meningen kunnen getoetst worden aan die van andere deelnemers. Dat kan een patroon opleveren van uitspraken die, als ze bevestigd worden door de groep, als indicatief kunnen worden beschouwd. De uitspraken worden ‘sterk indicatief’ indien ze in meerdere focusgroepen bevestigd worden. Kwalitatief onderzoek is niet gericht op statistische representativiteit, maar op betekenis, diepgang en hypothesevorming.

Ook in dit kwalitatieve gedeelte – zoals bij de enquête – noopte de schaal van het onderzoek tot het maken van keuzen inzake de recrutering van de respondenten van de focusgroepen.

We wilden in dit onderzoeksgedeelte de focus vooral op jongeren leggen, aangevuld met een aantal meningen van medioren en actieve senioren.

Met die doelstelling voor ogen organiseerden wij in november en december 2014 volgende groeps gesprekken:

3 focusgroepen leerlingen secundair onderwijs:

- 26 november 2014: 6de jaar Sociaal-Technische Wetenschappen Sint-Norbertus-instituut Duffel (SNOR)
- 27 november 2014: 5de jaar Wetenschappen-Wiskunde SNOR
- 28 november 2014: 5de jaar Wetenschappen-Wiskunde Berthoutinstituut - Klein Seminarie Mechelen (BIMSEM)
- In totaal een vijftigtal leerlingen

1 focusgroep laatstejaars Journalistiek Thomas More

- 8 december 2014
- 8 deelnemers

1 focusgroep met studenten Initiatie Bibliotheek-, Documentatie- en Informatiekunde (BDI)

- 9 oktober 2014, Encora Antwerpen
- 7 deelnemers
- Belang voor imago-onderzoek: inzicht krijgen in perceptie van bibliotheek van aankomende beroepskrachten.

1 focusgroep met leden van cultuurraad Wetteren: geëngageerde burgers met gevarieerd profiel van bibliotheekbezoek; 3 deelnemers op avond zelf afgezegd.

- 7 oktober 2014, Wetteren
- Belang voor imago-onderzoek: mensen met rijk sociaal netwerk, medioren en actieve senioren, die ook andere dan persoonlijke inzichten kunnen geven.

Tot de resultaten van het kwalitatieve onderzoeksgedeelte behoren ook de (vrij talrijke) antwoorden op de open vragen in de online enquête.

Respondentenprofiel

Geslacht

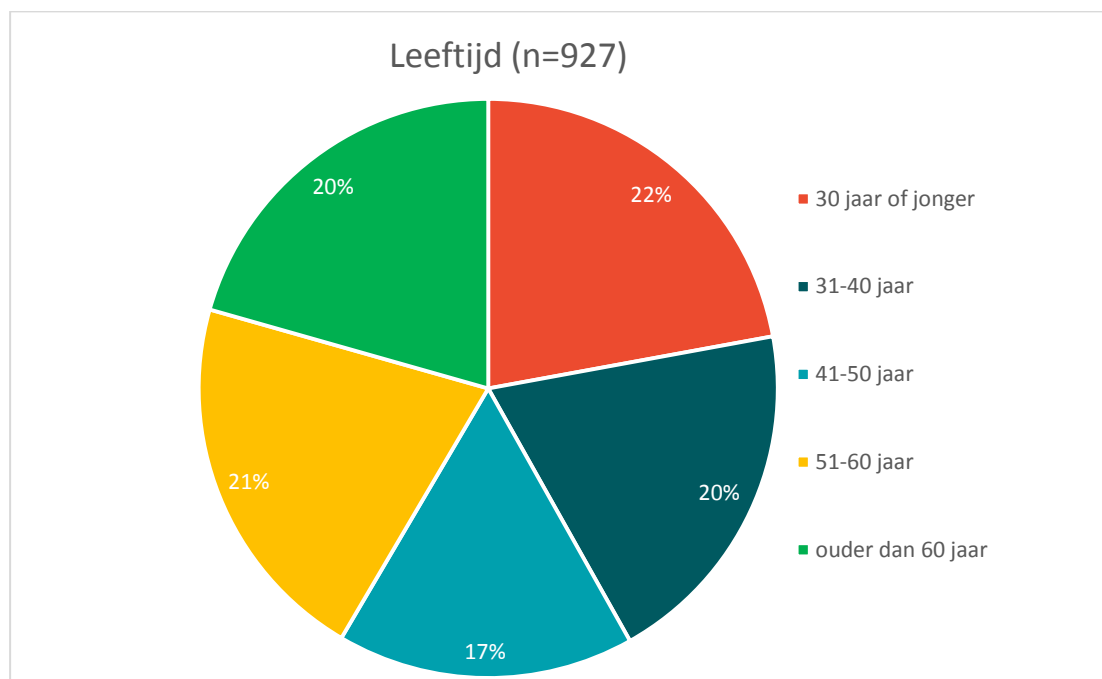
In totaal vulden 925 respondenten de enquête in. De steekproef bevat iets meer vrouwen dan mannen.

		Count	Column N %
Wat is uw geslacht?	vrouwelijk	532	57,5%
	mannelijk	393	42,5%
	Total	925	

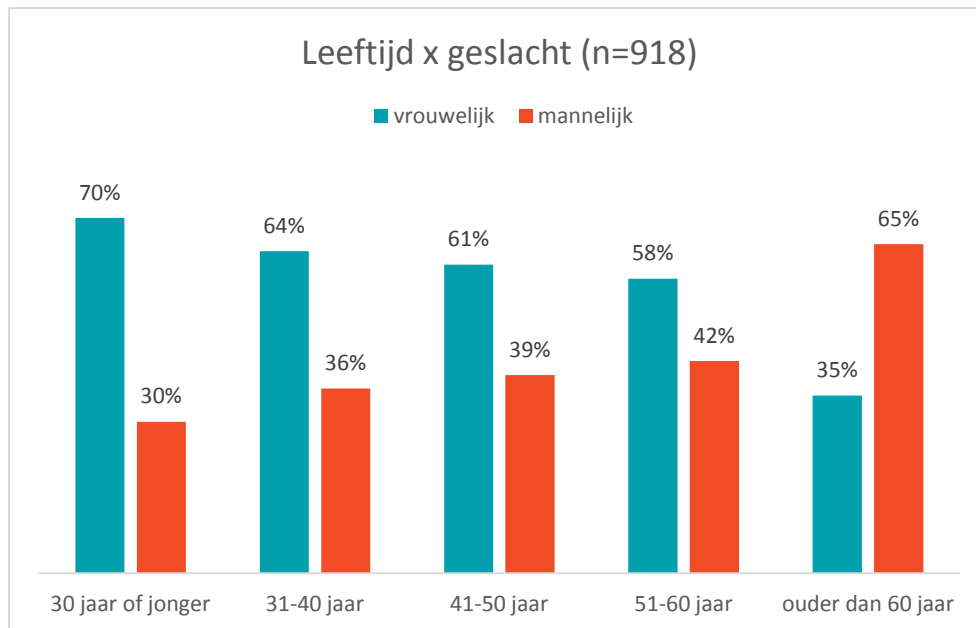
Leeftijd

Onderstaande figuur toont de verdeling van de respondenten in leeftijdscategorieën. We zien een vrij gelijke verdeling over de verschillende leeftijdscategorieën.

De gemiddelde leeftijd ligt op 45 jaar. De jongste respondent is 11 jaar, de oudste is 85.

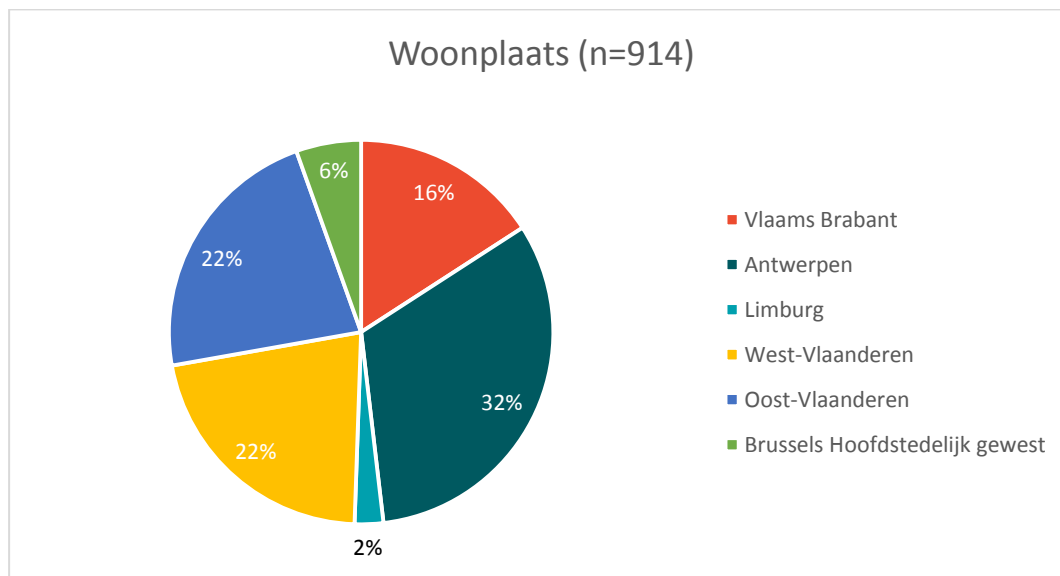

De mannelijke respondenten vinden we beduidend meer terug in de oudere leeftijdscategorie (60+).

Woonplaats

Opvallend is dat slechts 2% van de respondenten afkomstig is uit de provincie Limburg. De overige provincies en het Brussels hoofdstedelijk gewest zijn in voldoende mate vertegenwoordigd.

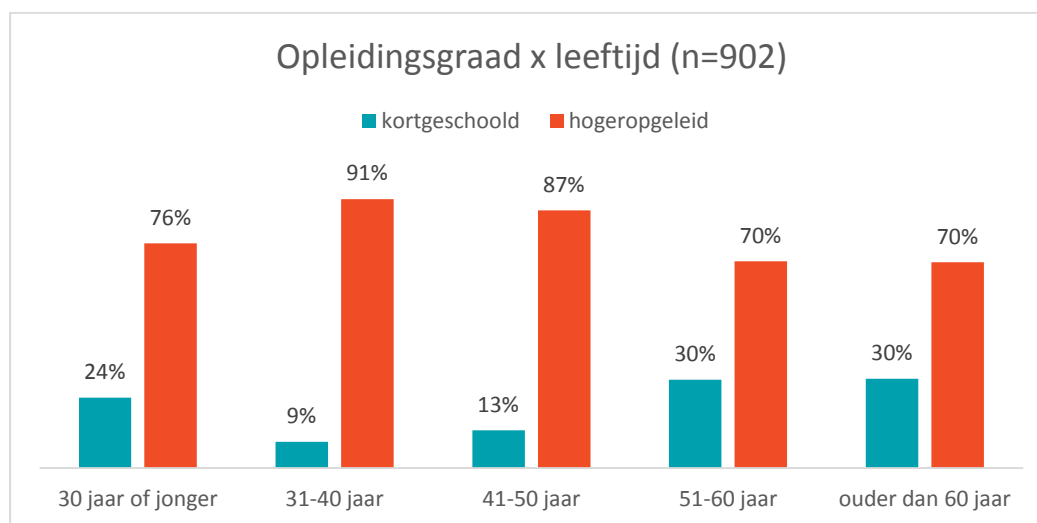

Opleidingsgraad

De steekproef bevat verhoudingsgewijs meer hogeropgeleiden (78.5%) dan kortgeschoolden (lager of middelbaar onderwijs: 21.5%).

Het percentage kortgeschoolden neemt toe vanaf 50+.

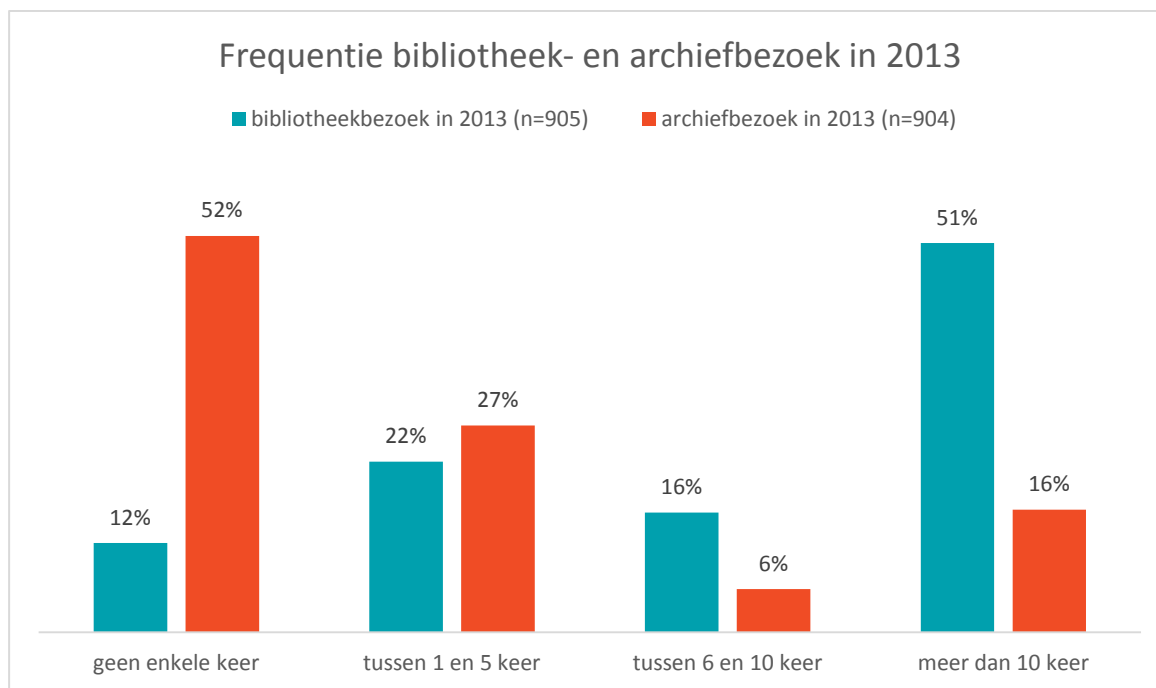
		Column N %	Count
Wat is uw hoogst behaalde diploma?	lager onderwijs	2,1%	906
	middelbaar onderwijs	19,4%	
	hoger onderwijs	78,5%	
	Total		

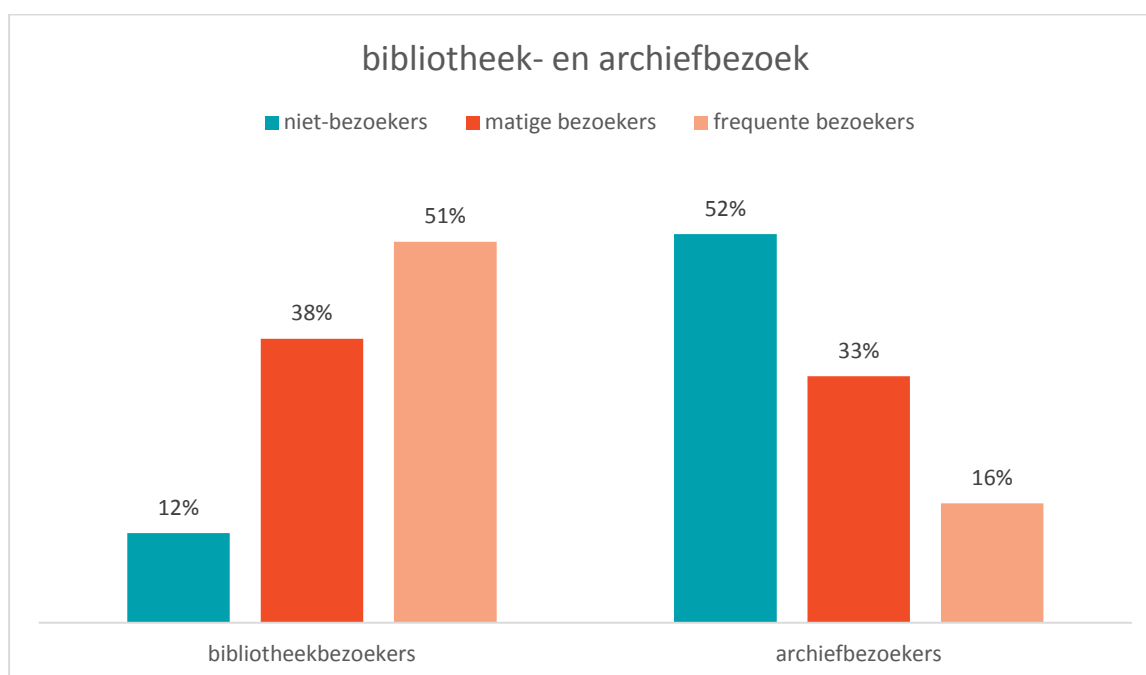
Bibliotheek- en archiefbezoek

Frequentie

Ruim de helft van de respondenten bezoekt minstens 10 keer een bibliotheek in 2013.

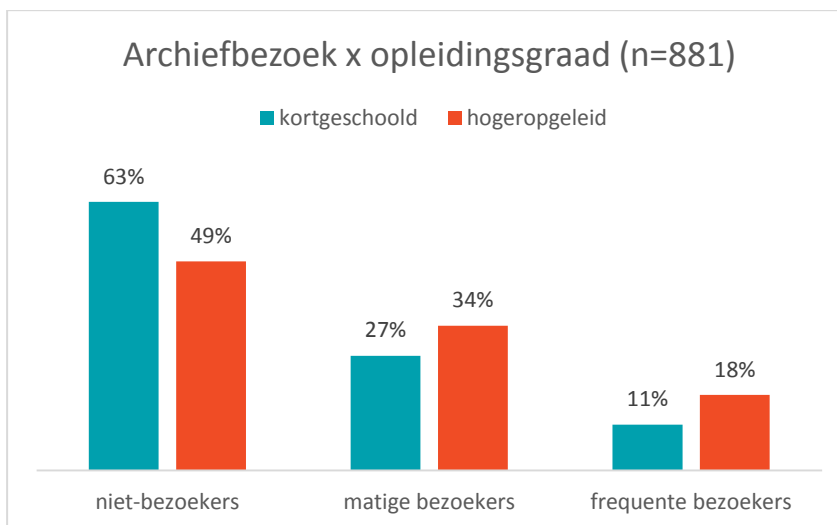
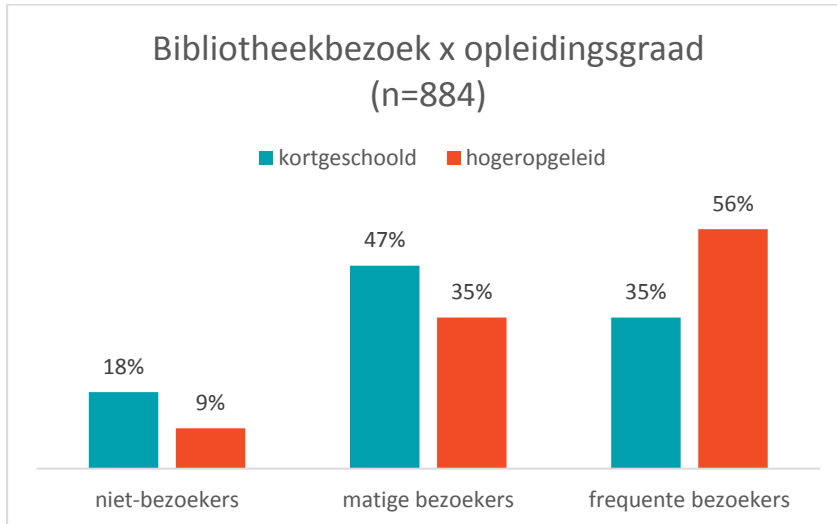

Voor het vervolg van de analyse onderscheiden wij volgende categorieën: ‘niet-bezoekers’, ‘matige bezoekers (1 tot 10 keer bibliotheek/archief bezocht) en ‘frequente bezoekers’ (minstens 10 keer bibliotheek/archief bezocht).

De overgrote meerderheid van de respondenten die uitspraken deden over ‘de bibliotheek’, behoren tot de matige en frequente bezoekers. Een ander beeld zien wij bij ‘archieven’: respondenten die in 2013 geen enkele keer een archief hebben bezocht vormen een (kleine) meerderheid.

We vinden beduidend meer hoger opgeleiden bij de frequente bibliotheekbezoekers. Ook bij de archiefbezoekers is het verschil significant.

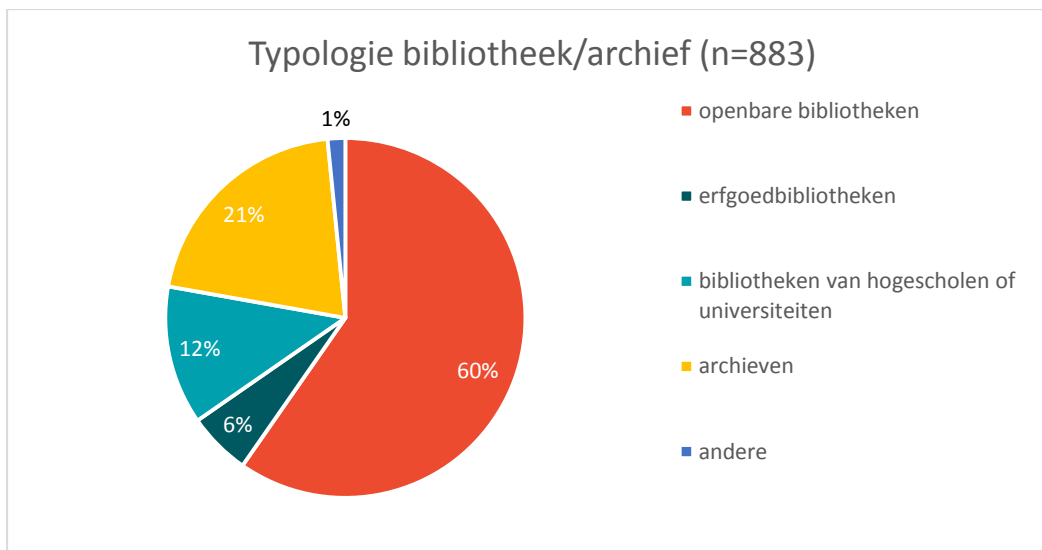
Naar leeftijd vonden we geen significant verschil: er zitten dus in elke leeftijdscategorie quasi evenveel niet-bezoekers, matige en frequente bezoekers.

Typologie bibliotheek/archief

De respondenten dienden aan te duiden over welke type van instellingen ze hun mening wilden geven. Naargelang hun antwoord werden ze doorverwezen naar vragen over enerzijds het imago van de bibliotheek (openbare bibliotheek, erfgoedbibliotheek, bibliotheek van een hogeschool of universiteit, of andere bibliotheek) of anderzijds dat van het archief.

Onder de categorie ‘andere’ vallen bv. ‘gezondheidsbibliotheek van CM’ (3x), ‘kunstbibliotheek’, ‘digitale bibliotheek’.

60% van de respondenten gaf hier aan zijn mening te willen geven over de ‘openbare bibliotheek’.

Imago

Imago van de bibliotheek

Omschrijvingen van de bibliotheek

Onderstaande tabel werpt een licht op de gemiddelde scores (mean) van de voorgelegde 20 imago-adjectieven in relatie tot de bibliotheek.

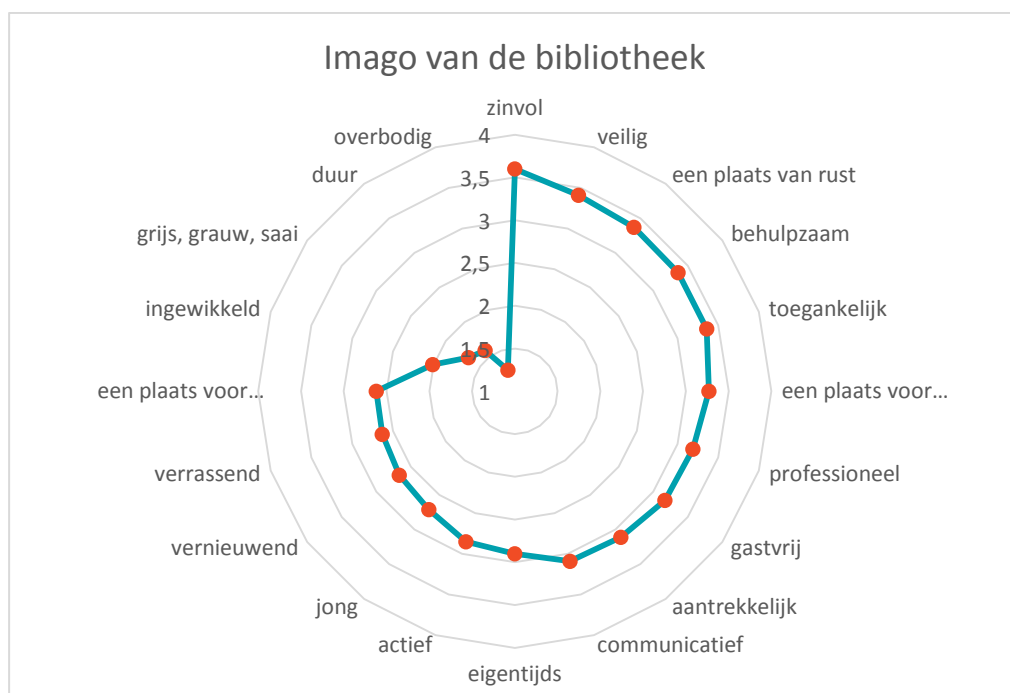
De beste scores halen de adjectieven: (de bibliotheek is) **'zinvol'**, 'veilig', een 'plaats van rust', 'behulpzaam', 'toegankelijk', een 'plaats voor ontdekking'.

De adjectieven 'professioneel', 'gastvrij', 'aantrekkelijk' en 'communicatief' halen ook een score boven 3, maar 'eigentijds', 'actief', 'jong', 'vernieuwend', 'verrassend', een 'plaats van ontmoeting' halen dat cijfer niet meer.

Opvallend is de lage score voor 'grijs, grauw en saai'. Idem halen 'ingewikkeld' en 'duur' ook lage cijfers. Het allerlaagste cijfer is voor 'overbodig', wat volledig in overeenstemming is met de primus onder de imago-adjectieven, nl. zinvol. De respondenten die op deze vraag hebben geantwoord, vinden de bibliotheek dus unaniem zinvol.

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
zinvol	593	1	4	3,6	0,525
veilig	564	2	4	3,41	0,544
een plaats van rust	597	1	4	3,37	0,68
behulpzaam	581	1	4	3,36	0,584
toegankelijk	603	1	4	3,36	0,653
een plaats voor ontdekking	592	1	4	3,27	0,666
professioneel	579	1	4	3,19	0,647
gastvrij	592	1	4	3,17	0,647
aantrekkelijk	591	1	4	3,11	0,697
communicatief	591	1	4	3,09	0,697
eigentijds	577	1	4	2,9	0,707
actief	566	1	4	2,85	0,716
jong	547	1	4	2,71	0,687
vernieuwend	550	1	4	2,67	0,753

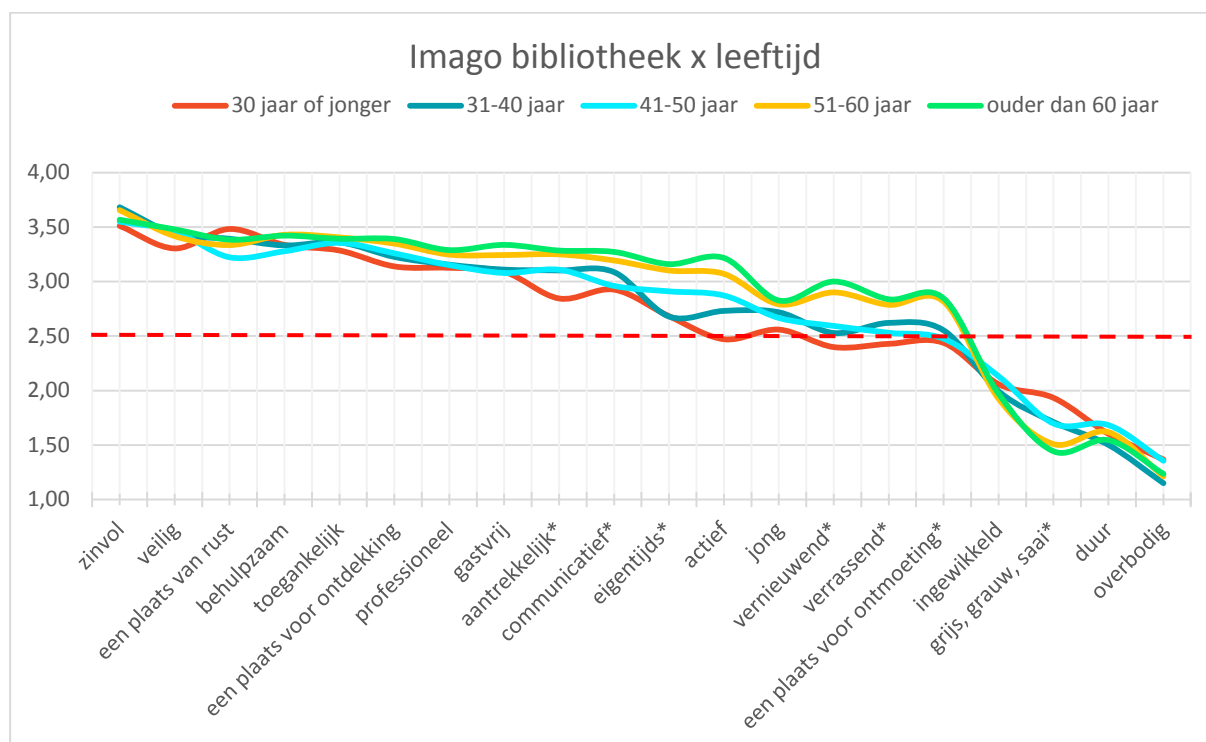
verrassend	554	1	4	2,63	0,735
een plaats voor ontmoeting	585	1	4	2,62	0,811
ingewikkeld	584	1	4	2,01	0,733
grijs, grijs, saai	572	1	4	1,67	0,754
duur	583	1	4	1,59	0,712
overbodig	591	1	4	1,26	0,55
Valid N (listwise)	416				

Bij het vergelijken van de gemiddelde scores per **leeftijdscategorie**, vonden we een aantal significante verschillen, aangegeven met een '*'. De verschillen tonen dat de jongste respondenten over een aantal imago-aspecten kritischer zijn. Omgekeerd, naarmate men ouder wordt, blijkt men iets minder kritisch over het imago van de bibliotheek.

Bij een aantal adjectieven zien we dat de gemiddelde scores van de jongste respondenten zelfs licht negatief zijn (score van minder dan 2,5), terwijl de oudere respondenten nog steeds een positief oordeel geven. Het betreft de volgende adjectieven: vernieuwend, verrassend, een plaats voor ontmoeting.

Het adjectief 'saai' haalt bij de min 30-jarigen een score van 1,93, terwijl de oudste leeftijdsklasse 1,44 toekent aan dit kenmerk.

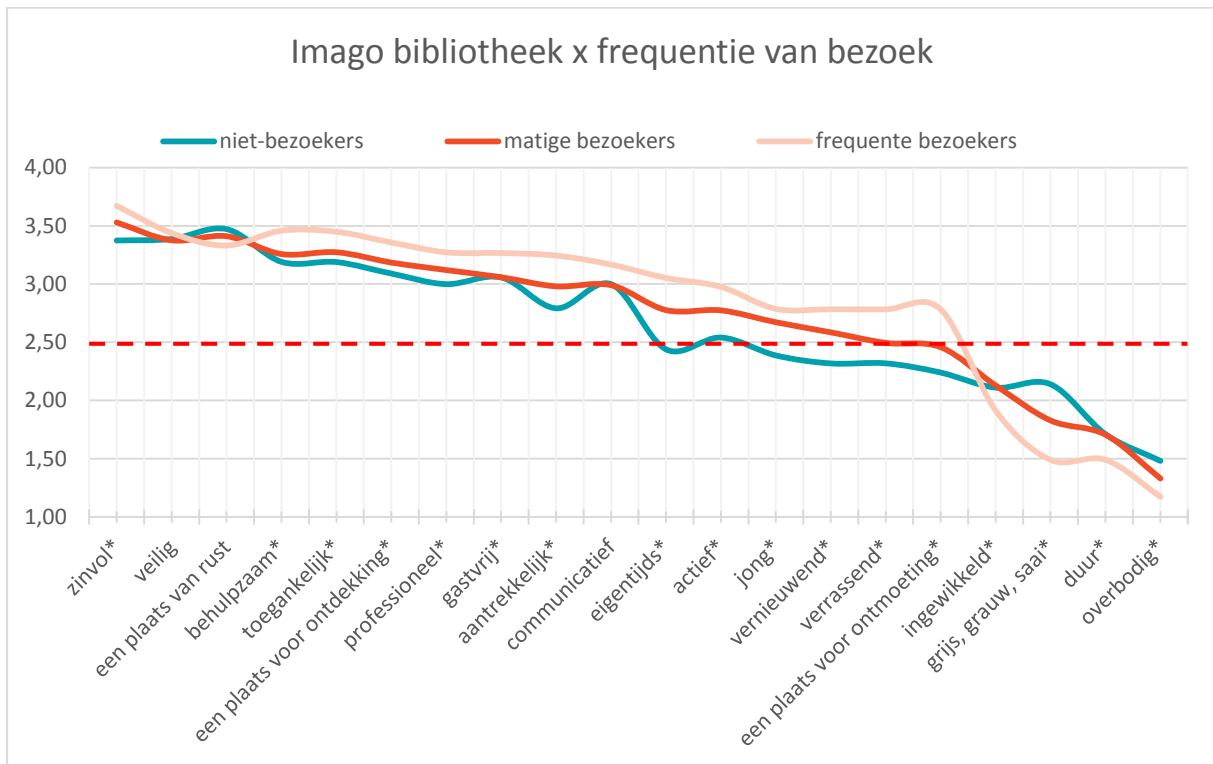
We vonden ook een aantal significante verschillen volgens **opleidingsgraad**, tussen kortgeschoolden en hogeropgeleiden. Zo vinden beide groepen de bibliotheek zinvol, zeker niet overbodig en niet duur, maar de ene groep antwoordde daarbij al iets extremer dan de andere groep.

Tussen **mannen en vrouwen** werden geen significante verschillen gevonden.

Zoals te verwachten, heeft de bibliotheek een ander imago bij de **niet-bezoekers** dan bij de matige en frequente bezoekers. Onderstaande grafiek geeft aan dat de niet-bezoekers bij zowat alle adjectieven beduidend lager of hoger scoren dan de twee andere groepen. Zo zien we dat de niet-bezoekers gemiddeld een negatieve score gaven bij de adjectieven ‘eigentijds’, ‘jong’, ‘vernieuwend’ ‘verrassend’ en ‘een plaats voor ontmoeting’, terwijl de gemiddelde scores van de matige en frequente gebruikers positief zijn.

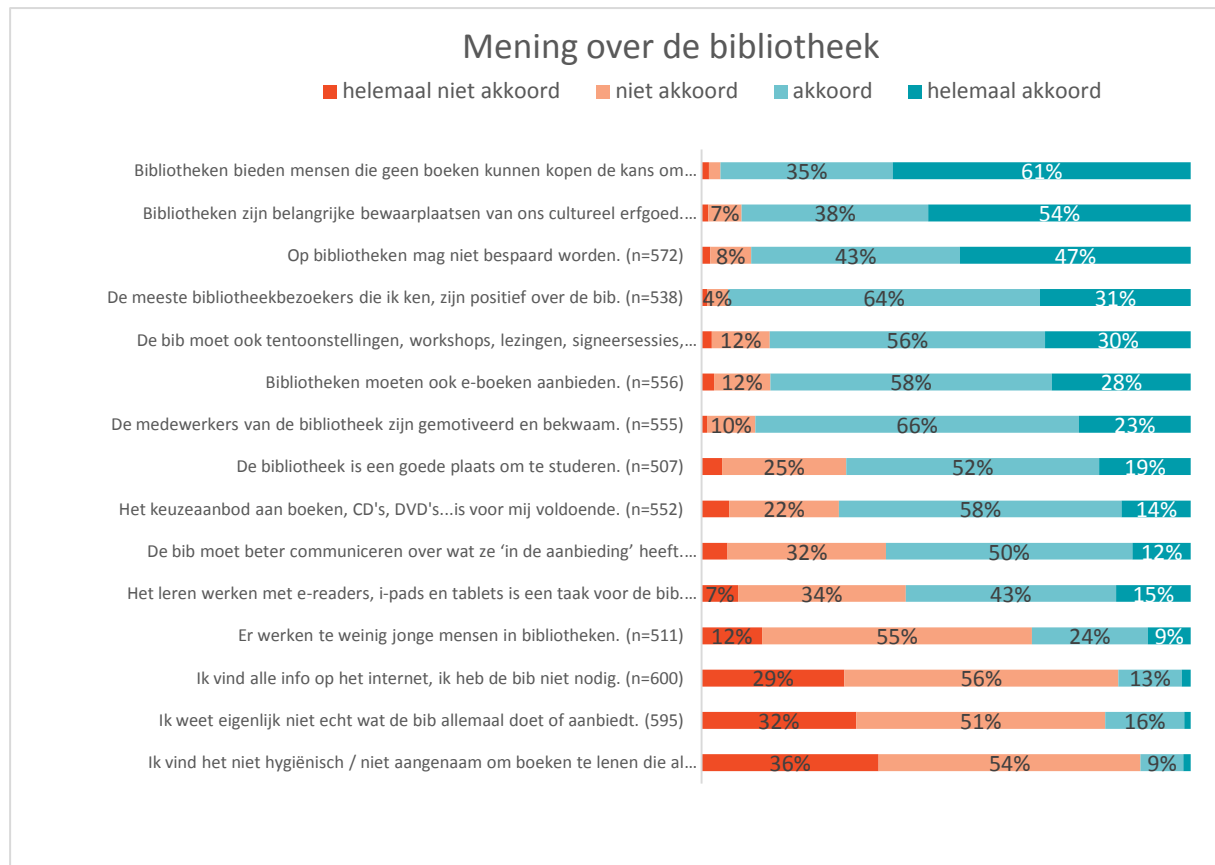
Ze vinden ook meer dan de andere bezoekerscategorieën dat de bibliotheek ‘saai’ is: score van 2,14, hoewel ook hun score negatief blijft (onder 2,5).

De zinvolheid van een bibliotheek wordt echter ook door de niet-bezoekers in geen geval in twijfel getrokken!

Uitspraken over de bibliotheek

De stellingen in onderstaande grafiek werden geordend op basis van de gemiddelde score per stelling.

De hoogste score haalt de stelling: *“Bibliotheken bieden mensen die geen boeken kunnen kopen de kans om toch te lezen, en zijn dus nodig.”* Dit resultaat bevestigt de scores van de adjectieven ‘zinnig’ en ‘overbodig’ (zie hierboven).

Ook de volgende 6 stellingen halen hoge scores van 80% tot zelfs 95% (helemaal) akkoord:

- Bibliotheken zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed. M.a.w. de geheugenfunctie van bibliotheken is voor respondenten van deze enquête cruciaal.
- Op bibliotheken mag niet bespaard worden.
- De meeste bibliotheekbezoekers die ik ken, zijn positief over de bibliotheek.
- De bibliotheek moet ook tentoonstellingen, workshops, lezingen e.d. organiseren.
- Bibliotheken moeten ook e-boeken aanbieden.
- De medewerkers van de bibliotheek zijn gemotiveerd en bekwaam.

3 stellingen behalen redelijke scores:

- De bibliotheek is een goede plaats om te studeren (71%).
- Het keuzeaanbod aan boeken, CD's, DVD's, ... is voor mij voldoende (72%).

Over één stelling zijn de meningen verdeeld:

- Het leren werken met e-readers en tablets is een taak voor de bib (58%).

Negatieve scores (maar positief te interpreteren resultaten) halen volgende negatief geformuleerde uitspraken:

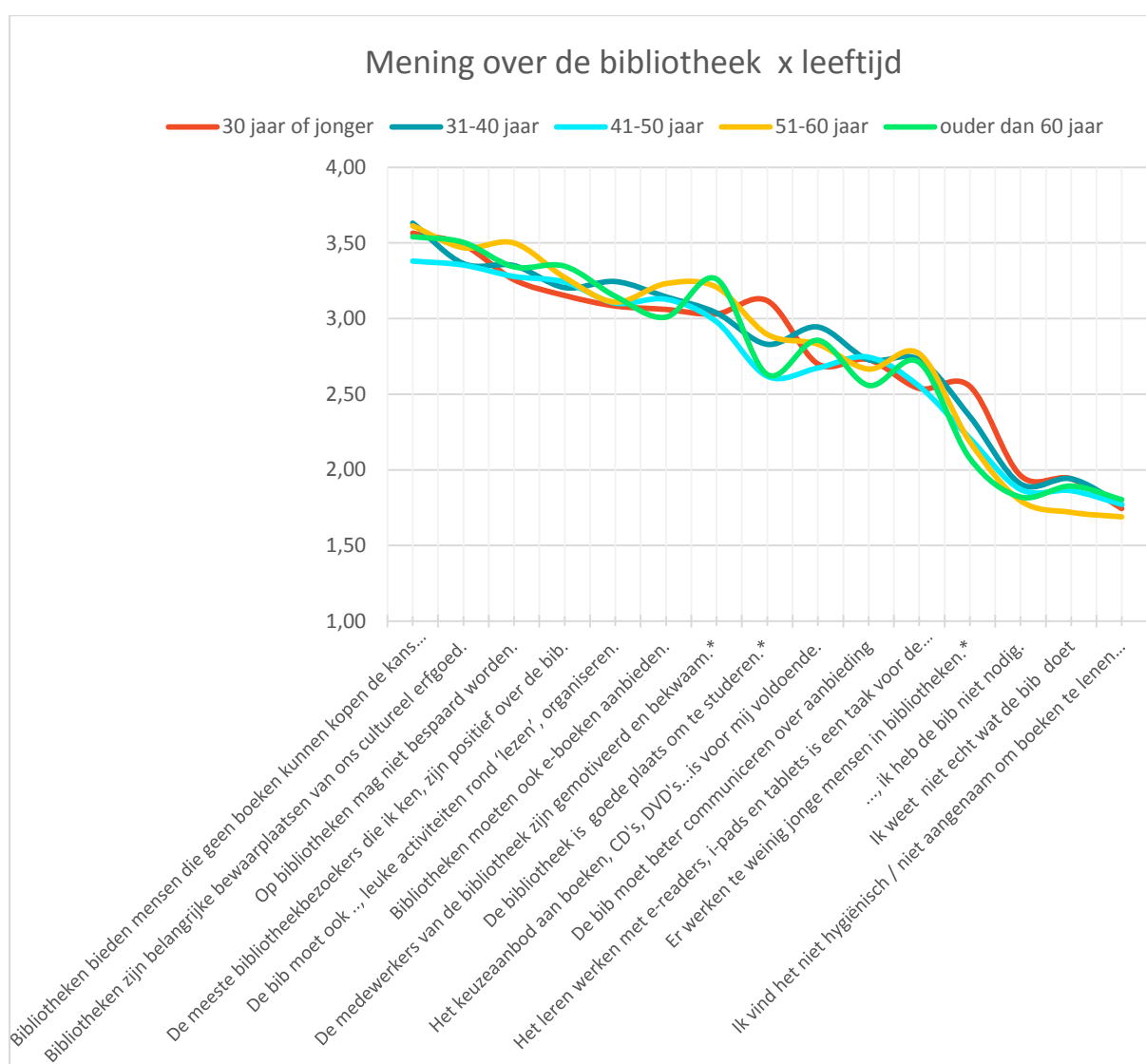
- Er werken te weinig jonge mensen in de bib (hoewel 33% het hier toch mee eens is!)
- Ik vind alle info op het internet, ik heb de bib niet nodig (slechts 15% is het hier mee eens).
- Ik weet eigenlijk niet wat de bibliotheek allemaal doet of aanbiedt (slechts 17% is het hiermee eens)
 - o Opmerkelijk en schijnbaar in tegenspraak hiermee is wel dat 62% akkoord gaat met de uitspraak dat de bibliotheek beter moet communiceren wat ze in de aanbieding heeft.
- Ik vind het niet hygiënisch om boeken te lenen die al door vele mensen zijn vastgenomen (slechts 9% gaat hiermee akkoord)

Naargelang de **leeftijd** vonden wij 3 significante verschillen:

- De jongste respondenten beamen in sterkere mate dat de bibliotheek een goede plaats is om te studeren.
- Doorgaans vindt men niet dat er te weinig jonge mensen werken in de bibliotheek, maar de gemiddelde score van de jongste respondenten is bij deze stelling toch slechts net positief en dus significant verschillend t.o.v. de score van de overige leeftijdscategorieën.
- Over de gemotiveerdheid en bekwaamheid van de medewerkers van de bibliotheek is men tevreden; enkel de respondenten tussen 31 en 40 jaar zijn hierover iets kritischer (maar nog steeds positief).

	leeftijd					Total
	30 jaar of jonger	31-40 jaar	41-50 jaar	51-60 jaar	ouder dan 60 jaar	
Ik vind alle info op het internet, ik heb de bib niet nodig.	1,96	1,91	1,87	1,80	1,82	1,87
Ik weet eigenlijk niet echt wat de bib allemaal doet of aanbiedt.	1,94	1,94	1,86	1,72	1,89	1,87
De bib moet beter communiceren over wat ze 'in de aanbieding' heeft.	2,73	2,73	2,75	2,67	2,56	2,69
De bib moet ook tentoonstellingen, workshops, lezingen, signeersessies, leuke activiteiten rond 'lezen', enz. organiseren.	3,08	3,25	3,10	3,11	3,15	3,14
De bibliotheek is een goede plaats om te studeren.*	3,12	2,83	2,62	2,90	2,63	2,85
Het leren werken met e-readers, iPads en tablets is een taak voor de bib.	2,54	2,73	2,55	2,77	2,71	2,66
Ik vind het niet hygiënisch / niet aangenaam om boeken te lenen die al door vele mensen die ik niet ken zijn vastgenomen.	1,74	1,77	1,77	1,69	1,80	1,75
Bibliotheken moeten ook e-boeken aanbieden.	3,06	3,14	3,13	3,23	3,01	3,12
Er werken te weinig jonge mensen in bibliotheken.*	2,55	2,35	2,21	2,19	2,08	2,29
De medewerkers van de bibliotheek zijn gemotiveerd en bekwaam.*	3,03	3,04	2,98	3,21	3,26	3,11

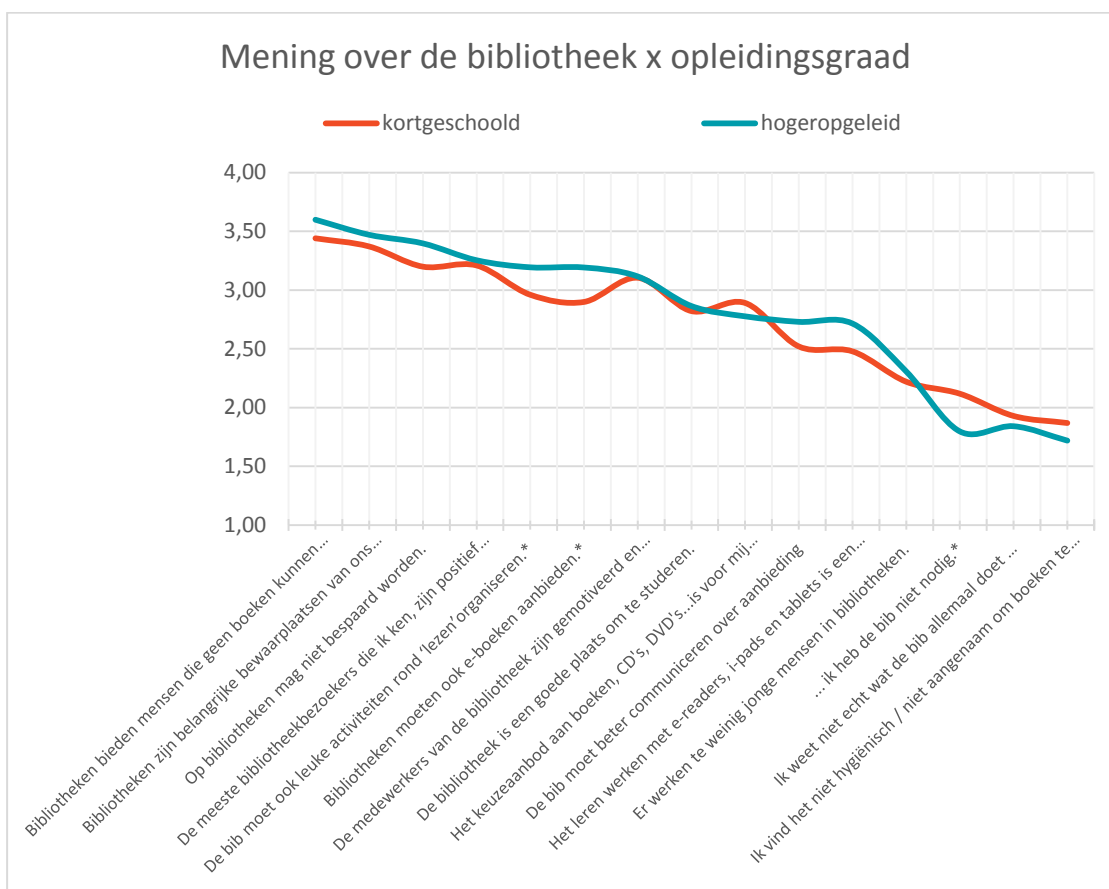
Bibliotheken bieden mensen die geen boeken kunnen kopen de kans om toch te lezen, en zijn dus nodig.	3,57	3,63	3,38	3,61	3,54	3,55
Bibliotheken zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed.	3,49	3,36	3,35	3,47	3,50	3,44
De meeste bibliotheekbezoekers die ik ken, zijn positief over de bib.	3,15	3,21	3,24	3,27	3,35	3,24
Op bibliotheken mag niet bespaard worden.	3,26	3,35	3,28	3,50	3,34	3,35
Het keuzeaanbod aan boeken, CD's, DVD's...is voor mij voldoende.	2,70	2,94	2,67	2,83	2,86	2,80

Naargelang de **opleidingsgraad** vonden we 3 significante verschillen:

- De hoger opgeleiden zijn in nog grotere mate voorstaander van activiteiten door de bibliotheek georganiseerd, zoals tentoonstellingen en workshops e.d.
- De hoger opgeleiden pleiten ook meer voor het aanbieden van e-boeken.
- Geen enkele van beide groepen zegt alles te vinden op het internet, maar opvallend is dat hoger opgeleiden dit in nog sterkere mate bevestigen. We zouden hier verwachten dat het de kortgeschoolden zijn – die nog steeds in mindere mate internet gebruiken.

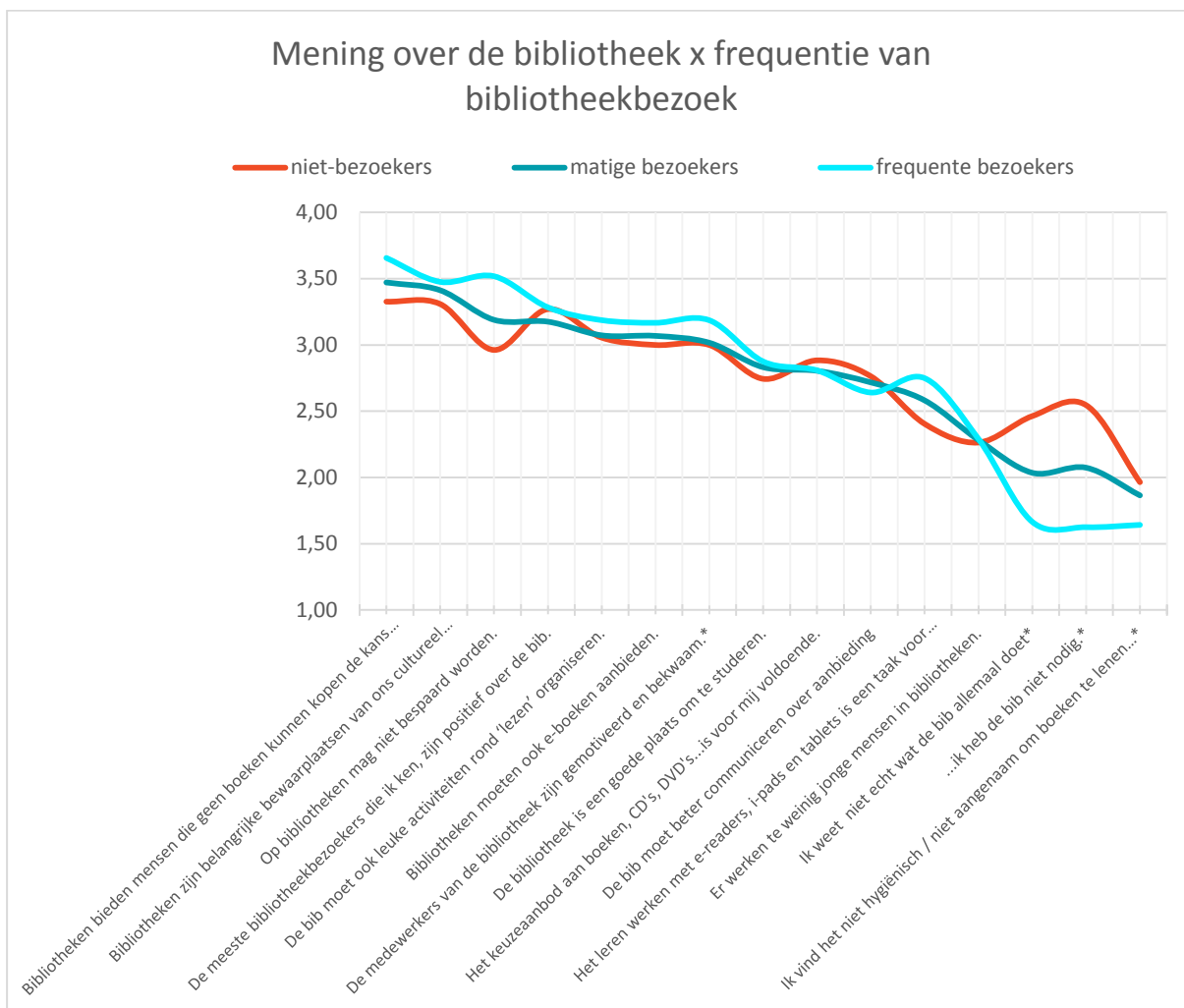
		opleidingsgraad		
		kortgeschoold	hogeropgeleid	Total
Mean	Ik vind alle info op het internet, ik heb de bib niet nodig.*	2,12	1,80	1,87
	Ik weet eigenlijk niet echt wat de bib allemaal doet of aanbiedt.	1,93	1,84	1,86
	De bib moet beter communiceren over wat ze 'in de aanbieding' heeft.	2,52	2,73	2,68
	De bib moet ook tentoonstellingen, workshops, lezingen, signeersessies, leuke activiteiten rond 'lezen', enz. organiseren.*	2,96	3,19	3,14
	De bibliotheek is een goede plaats om te studeren.	2,82	2,86	2,85
	Het leren werken met e-readers, i-pads en tablets is een taak voor de bib.	2,48	2,71	2,66
	Ik vind het niet hygiënisch / niet aangenaam om boeken te lenen die al door vele mensen die ik niet ken zijn vastgenomen.	1,87	1,72	1,75
	Bibliotheken moeten ook e-boeken aanbieden.*	2,90	3,19	3,13
	Er werken te weinig jonge mensen in bibliotheken.	2,22	2,31	2,29
	De medewerkers van de bibliotheek zijn gemotiveerd en bekwaam.	3,10	3,12	3,11
	Bibliotheken bieden mensen die geen boeken kunnen kopen de kans om toch te lezen, en zijn dus nodig.	3,44	3,60	3,56
	Bibliotheken zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed.	3,37	3,47	3,45
	De meeste bibliotheekbezoekers die ik ken, zijn positief over de bib.	3,21	3,25	3,24
	Op bibliotheken mag niet bespaard worden.	3,20	3,40	3,35
	Het keuzeaanbod aan boeken, CD's, DVD's...is voor mij voldoende.	2,89	2,78	2,80

Naargelang de **frequentie van het bibliotheekbezoek** vonden we vijf significante verschillen:

- Hoe frequenter men de bibliotheek bezoekt, hoe meer men akkoord gaat met de stellingen 'bibliotheken bieden mensen die geen boeken kunnen kopen de kans om toch te lezen...', 'de medewerkers zijn gemotiveerd en bekwaam'.
- Hoe frequenter men de bibliotheek bezoekt, hoe minder men akkoord gaat met de stellingen 'Ik heb de bib niet nodig', 'Ik weet niet wat de bib doet...', en 'ik vind het niet hygiënisch om boeken te lenen...'.

	bibliotheekbezoek			
	niet-bezoekers	matige bezoekers	frequente bezoekers	Total
Ik vind alle info op het internet, ik heb de bib niet nodig.*	2,55	2,07	1,63	1,87
Ik weet eigenlijk niet echt wat de bib allemaal doet of aanbiedt.*	2,46	2,03	1,67	1,87
De bib moet beter communiceren over wat ze 'in de aanbieding' heeft.	2,76	2,72	2,64	2,68
De bib moet ook tentoonstellingen, workshops, lezingen, signeersessies, leuke activiteiten rond 'lezen', enz. organiseren.	3,06	3,07	3,19	3,13
De bibliotheek is een goede plaats om te studeren.	2,74	2,83	2,88	2,85
Het leren werken met e-readers, i-pads en tablets is een taak voor de bib.	2,40	2,58	2,75	2,66
Ik vind het niet hygiënisch / niet aangenaam om boeken te lenen die al door vele mensen die ik niet ken zijn vastgenomen.*	1,96	1,86	1,64	1,75
Bibliotheken moeten ook e-boeken aanbieden.	3,00	3,07	3,17	3,12
Er werken te weinig jonge mensen in bibliotheken.	2,26	2,28	2,29	2,29
De medewerkers van de bibliotheek zijn gemotiveerd en bekwaam.*	3,00	3,02	3,19	3,11
Bibliotheken bieden mensen die geen boeken kunnen kopen de kans om toch te lezen, en zijn dus nodig.*	3,33	3,47	3,66	3,56
Bibliotheken zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed.	3,31	3,41	3,48	3,44
De meeste bibliotheekbezoekers die ik ken, zijn positief over de bib.	3,27	3,17	3,28	3,25
Op bibliotheken mag niet bespaard worden.	2,96	3,19	3,52	3,35
Het keuzeaanbod aan boeken, CD's, DVD's...is voor mij voldoende.	2,88	2,80	2,81	2,81

Omschrijving van de bibliotheek in de 21ste eeuw

In een open antwoordmogelijkheid kon de respondent een omschrijving geven van de bibliotheek en haar diensten in de 21ste eeuw. 141 respondenten maakten hiervan gebruik, wat onderstaande samenvatting oplevert.

Globale uitspraken over het belang van de bibliotheek in de 21ste eeuw

- Één respondent werkte een **allesomvattende visie** uit:
“De bibliotheek/mediatheek moet actief bijdragen tot de verrijking van de burgers zowel in hun individuele ontplooiing, als in hun participatie in de diverse vormen van collectiviteit.”
 - Behoud van bestaande eenrichting leen- en lees/luister/kijkpraktijken met traditionele informatie- en belletrie/muziek/filmdragers (print, cd, dvd).
 - Gebruik van (steeds) nieuwere digitale technologieën om nieuwe mogelijkheden voor de gebruikers te ontsluiten. De interactieve toegang tot het aanbod moet verder ontwikkeld worden. Daarnaast moet ook gedacht worden aan niet louter individueel gebruik, maar ook aan gebruik in groepjes met mini-video- (eventueel ook audio-) contact voor elke deelnemer.
 - Individueel gebruik of gebruik in groep moet ook kunnen van op afstand, bv. thuis, of via andere minder geëquipeerde bibliotheek, school, onderzoekscentrum, socio-culturele vereniging, lokaal dienstencentrum van het OCMW, café, ziekenhuis, rusthuis, gehandicaptenzorginstelling, wachtzaal van dokter, station, enz. tot en met pop-ups bv. om antenneplaatsen te testen.
 - In de grootstedelijke bibliotheek/mediatheek moet voldoende aandacht zijn voor de multi-linguïstische en multi-culturele context.
 - De grootstedelijke bibliotheek/mediatheek moet deel uitmaken van netwerken met soortgelijke instellingen in binnen- en buitenland.
 - De bibliotheek/mediatheek moet ook een gatekeeping functie vervullen, diverse tussenniveaus aanreiken, selecties maken bij wijze van suggestie of ondersteuning voor wie anders verloren loopt in het overweldigende aanbod, of voor wie de tijd niet heeft om er voor zichzelf een weg in te banen.

- Bibliotheken blijven onmisbaar omdat ze **extra's** te bieden hebben zoals: tastbaar materiaal (het fysieke boek), ontmoeting, menselijk contact, openheid en ruimte bieden; naast organiseren van tijdelijke boek/archief-tentoonstellingen, activiteiten aanbieden zoals: boekvoorstellingen, interview met auteurs e.d.

- De bibliotheek van de toekomst zal zich meer en meer moeten richten naar de nieuwere technologieën op de markt... Gamen in een bibliotheek bvb. zou moeten kunnen, het boek an sich is niet meer de hoofdzakelijke trekpleister, wél het **informatieve kader** dat de bib op alle terrein zou moeten bieden.

- Een bibliotheek ... is **verlengstuk van mijn geest en leven**, offline en online ... en het enige café waar ik af en toe binnenstap is het bibliotheekcafé voor ontmoeting, virtueel & sociaal rondsnuffelen en een glas fris.

- Toegankelijke/openbare /gezamenlijke (inter)culturele en intellectuele **ontmoeting-, leer- en leesplek** in een open, actuele dus duurzame architectuur (hardware) en met ter beschikking stellen van (tegen lage fee of gratis) van zoek- en leerplatformen en traditionele (boeken van papier) en digitale media, debatruimtes, spreektafels voor leesgroepen en praatgroepen,...
- **Kritische opmerkingen:**
 - o De bibliotheeksector is toe aan vernieuwing en verjonging, en moet haar imago in de kijker zetten.
 - o Bibliotheken moeten het lezen promoten, NIET auteurs en boekenwinkels doodconcurreren. Bibliotheken zijn voor een groot deel de reden dat boeken te duur zijn. Waarom zou ooit iemand een boek kopen? Ze zijn helemaal gratis in de bib. Daar moet toch eens opnieuw over nagedacht worden.
 - o Een bibliotheek wordt zo goed als irrelevant omdat in de heel nabije toekomst alle boeken en info die er te vinden zijn via het internet beschikbaar zal zijn. Google of een andere zoekmachine is een ideale bibliothecaris, zeker gekoppeld aan gespecialiseerde sociale mediasites rond boeken, wetenschap, kunst, etc.

Uitspraken over de verwachte service in een bibliotheek

- **Reserveringscomfort:**
 - o Boeken die niet beschikbaar zijn in deelbibliotheek van gemeente, moeten daar aangevraagd kunnen worden, zodat verplaatsingen naar de hoofdbibliotheek niet nodig zijn.
 - o Kunnen opzoeken of een bepaald boek beschikbaar is in een andere bibliotheek in de regio.
 - o Een bibliotheek die prima online te raadplegen is, en waar men online kan reserveren, uitlenen, verlengen.
- **Klantvriendelijkheid van personeel:**
 - o Behulpzaam personeel.
 - o De "vriendelijke" dienstverlening van de bibliothecaris zal punt nummer één worden! Bibliothecarissen blinken uit in onvriendelijke, niet behulpzame dienstverlening. Indien dit niet zal veranderen, zullen meer en meer mensen afhaken. Bibliothecarissen moeten leren dat hun beroep een vorm van 'zorgverlening' is. Met alle digitale professionalisering van dien.
 - o Ze zijn heel vriendelijk en behulpzaam en het is plezant altijd iemand bereid te vinden voor een korte babbel.
 - o Geven van advies en informatie m.b.t. boeken, cd's, reizen, talen.
 - o Ik betreur de automatisering van de bib: je boeken scannen, betalen aan de automaat. Zo valt het babbeltje over boeken en auteurs weg, terwijl juist dan leestips kunnen uitgewisseld worden. Het personeel mocht ook wat meer blijk geven van belezen te zijn.
 - o Anticiperen in snelle en accurate maar ook persoonlijke dienstverlening, hiervoor is geschoold personeel nodig.
- **Digitale dienstverlening:**
 - o Meer en meer digitale dienstverlening en opleidingen om het 'digitale analfabetisme' en de digitale kloof te verkleinen.
 - o Toegankelijkheid van internet voor wie dit thuis niet heeft.

- Naast wat er nu allemaal gebeurt, is het misschien zinvol om in een bibliotheek ook in te zetten op vorming in e-communicatie: bv. kennismaken sociale media, apps...
- Langere **uitleentermijnen**, vooral in de vakanties.
- Heel flexibele **openingsuren**, meer weg van de kantooruren.

Uitspraken over het gewenste aanbod in een bibliotheek

- Een **knooppunt van kennis** op basis van een papieren collectie, met volop toegang tot digitale/gedigitaliseerde collecties.
- **Digitalisering** (vaak aangehaald), zoals:
 - (gratis) uitlenen van werken in een digitaal formaat, bij voorkeur te lezen op een e-reader (deze is geen lichtbron in tegenstelling tot tablet en is energiezuiniger).
 - e-boeken aanbieden. Beschikbaar maken van een online boekenbestand.
 - Boeken maar ook e-books, computers en internet voor iedereen.
 - Een instelling met online services voor e-books, maar die ook streaming van audio en multimedia voorziet.
 - Een bibapp is echt noodzakelijk.
- **Voldoende aantal exemplaren van populaire werken:**
 - Aanschaffen van meerdere boeken van bepaalde veelgevraagde schrijvers.
 - Grote voorraad.
 - Het probleem is soms dat goede boeken steeds uitgeleend blijken, dus onvoldoende in aantal aanwezig zijn.
- **Aanbod van boeken, werken die je elders niet meer vindt** (noch in boekhandel, noch op internet):
 - Boeken die niet meer te koop zijn in de winkel kunnen uitlenen in de bib.
 - De goede boeken die moeilijk te vinden zijn kunnen uitlenen in de bib.
 - De openbare bibliotheek zou toegang moeten geven tot meer teksten en ander materiaal dat niet op internet te vinden is.
 - Toegang tot boeken en wetenschappelijke werken die niet online of elders te vinden zijn.
 - Online beschikbaar stellen van oudere publicaties.
- **Aandacht voor heden én verleden:**
 - Een bib moet mee zijn met de laatste trends en de nieuwste auteurs en boeken, maar mag zeker de klassiekers niet verwaarlozen! Een bib moet beschikken over informatie van heden en verleden zodat er voor elk wat wils te vinden is....
 - Een bib van de 21e eeuw moet zowel boeken uit het verleden (klassiekers) als hedendaagse literatuur bezitten.
 - Zo ruim mogelijke toegang tot de belangrijkste werken, zowel hedendaags als historisch. Ook het aanbod van tijdschriften zou mogelijks dienen uitgebreid te worden.
- **Varia:**
 - Betrouwbare bronnen.
 - Strips, graphic novels.

Uitspraken over de gewenste bibliotheekinrichting

- Creatiever, kleurrijker, gezelliger, enz.:
 - Aantrekkelijk, aangenaam van inrichting.

- Leescafé.
- De bibliotheek is dringend aan vernieuwing toe. Oud gebouw, trappen (moeilijk te betreden voor ouderen).
- De bibliotheek kan nog wat creatiever uitgebouwd worden, bijvoorbeeld opwaardering van de filialen. Uitleenkiosken (soort van een kapel, zoals bv. in Nederland), (popup)filialen aan Kortrijk beach, aan zwembad, parken enz., kortom daar waar mensen zich in de zomer verpozen.
- Gezellige, knusse leesplek.
- Kleurrijker, ruimer, minder saaie omgeving.
- **Overzichtelijkheid:**
 - De bibliotheek moet vooral overzichtelijk en duidelijk geïndexeerd zijn.
 - Duidelijke aanduiding en onderverdeling van boeken.

De bibliotheek als toegangspoort, gids, wegwijzer, plaats voor ontdekking

- De bezoekers helpen in het leren ontdekken van nieuwe boeken, genres... Hen leren omgaan met de verschillende diensten die een bib te bieden heeft (Mediargus..)
- De openbare bibliotheek is een wegwijzer in de samenleving: een plek om op al je vragen een antwoord te vinden, zoeken, krijgen...
- Een bibliotheek is een plek waar meer te beleven valt dan enkel het uitlenen van boeken. Een bibliotheek is een plek waar je goesting krijgt om de lectuur te ontdekken.
- Informatiebemiddeling: een wegwijzer zijn in de massa informatie en vernieuwing die op ons afkomt. Degelijke en betrouwbare informatie, niet in functie van geldgewin of onder druk van cijfers aangeboden info.
- Een bibliotheek is een plek waar alle kennis voor iedereen beschikbaar is. Ze geeft de nodige ondersteuning aan de bezoekers en is onmisbaar in onze informatiemaatschappij. Hoewel de media nu bol staan van allerhande info is zij nog steeds onmisbaar. Ze is een gids voor de naar informatie zoekende medemens.
- Een plaats om zaken op te zoeken die je al weet, maar waarover je meer wil weten; om zaken te ontdekken die je nog niet wist; om mensen te ontmoeten; om met andere mensen ook te praten over je vondsten en deze aan elkaar aan (of af) te raden (*ontdekken en ontmoeten dus hand in hand, nvdr*).
- Een plaats waar kleur en ruimte uitnodigen om te genieten, te snuisteren en te ontdekken. Te voelen en te ruiken, enkel het heerlijke geluid van een omslaand blad ... daarnaast ruimte om e-readers en internet te ontdekken, zonder dat het één het ander uitsluit.
- Inspiratie en levenslang leren: de bibliotheek is een plaats waar mensen levenslang geïnspireerd worden (nieuwe dingen ontdekken, blik verruimen) en kunnen bijleren naargelang hun eigen interesses.
- Concrete tip: een informatiepanel of -map met boekbesprekingen of een pc speciaal daarvoor helpt je verder in je ontdekkingstocht.

Sociale rol van de bibliotheek: activiteiten, ontmoeten, delen

- **Best practice, de bibliotheek als belevingsbib:**
 - Een bibliotheek kan een prachtige ontmoetingsplek zijn in een wijk, ik werk vlakbij Muntpunt, een bibliotheek die echt een belevingsbib wil zijn en haar deuren wagenwijd openzet...
- **Beleving ook voor kinderen:**

- Kinderbibliotheken zouden meer moeten uitgerust zijn met workshops om boeken op verschillende manieren te kunnen verwerken. Ik droom van bibliotheken waar knutselboeken bv. gecombineerd worden met een echt knutselatelier. In samenspraak met een Academie kunnen er veel kinderen leren voordragen, enz. Dit kan zeer stimulerend werken voor klein en groot.
- **De bibliotheek als centrale open ontmoetings- en leeromgeving van de gemeenschap:**
 - Een plek in de stad van ontmoeting en ontdekking, een plek van levenslang leren en lezen. Een plek vol verhalen van en over mensen.
 - Bib's moeten nog meer forum, plekken van ontmoetingen worden: dynamische co-working spaces.
 - Open space - kruisbestuiving met overige culturele activiteiten - persoonlijk contact – relaxplaats.
 - Dé centrale plaats om te ontmoeten, te leren, te delen, zich te laten verrassen, mooie zaken te ontdekken.
- **Verder kijken dan de bib zelf...**
 - Het organiseren van activiteiten voor alle doelgroepen (ook de ouderen), niet enkel in de bibliotheek zelf maar ook op verplaatsing.
- **Een bibliotheek mag echter ook geen café worden:**
 - De bibliotheek probeert zich aantrekkelijk te maken door allerlei activiteiten te organiseren voor jong en oud. Ikzelf kom naar de bib om boeken te lenen.
 - Een bibliotheek moet meer zijn dan een verzameling boeken maar men moet er wel over waken dat het geen kermis wordt.
 - Een bibliotheek moet ernaar streven relevant te blijven, een ontmoetingsplek, werkplaats, zonder echter te vervallen tot café, het moet ook waardig blijven. Moeilijke evenwichtsoefening.

Vaststelling: verschillen tussen bibliotheken

- De bibliotheken die ik ken, zijn ontzettend verschillend van elkaar. Er zijn er saaie, afgeleefde, onaantrekkelijke (bv. Aalst) maar andere zijn verfrissend en uitnodigend (bv. Buggenhout), nog andere zijn wel vernieuwend maar is nog wat wennen (bv. Muntpunt) ...

Goede voorbeelden

- De bibliotheek van Leuven is fantastisch. Ze is gelegen in een oud schoolgebouw. Het is een plaats van ontmoeting: een goedkope kindvriendelijke taverne, publieke toiletten (sic), een speelplaats, ruimte voor afficheren in de gang, centraal gelegen in de stad, zeer ruime collectie, regelmatig activiteiten, professioneel personeel, PC zaaltje, goed reservatiesysteem,... Alleen jammer dat de werkruimtes vaak ingenomen worden door niet-bibliotheekgebruikers om te studeren en er soms vreemdelingen een bezoekje brengen louter om te stelen, zelf gezien! (sic).
- Neem openbare bibliotheek Amersfoort als voorbeeld.
- Muntpunt.
- Mijn eigen provinciale bibliotheek is kleurrijk en levendig en up tot date. Ook de inrichting is aantrekkelijk.

Imago van het archief

Omschrijvingen van het archief

Onderstaande tabel werpt een licht op de gemiddelde scores (mean) van de voorgelegde 20 imago-adjectieven in relatie tot het archief.

De beste scores behalen de adjectieven: (het archief is) **'zinvol'**, 'een plaats voor ontdekking', 'behulpzaam', 'veilig', 'professioneel', en een 'plaats van rust'.

De adjectieven 'toegankelijk' en 'verrassend' halen nog een score van meer dan 3, maar 'actief', 'eigentijds', 'communicatief', 'jong', en 'vernieuwend' halen dat cijfer niet meer.

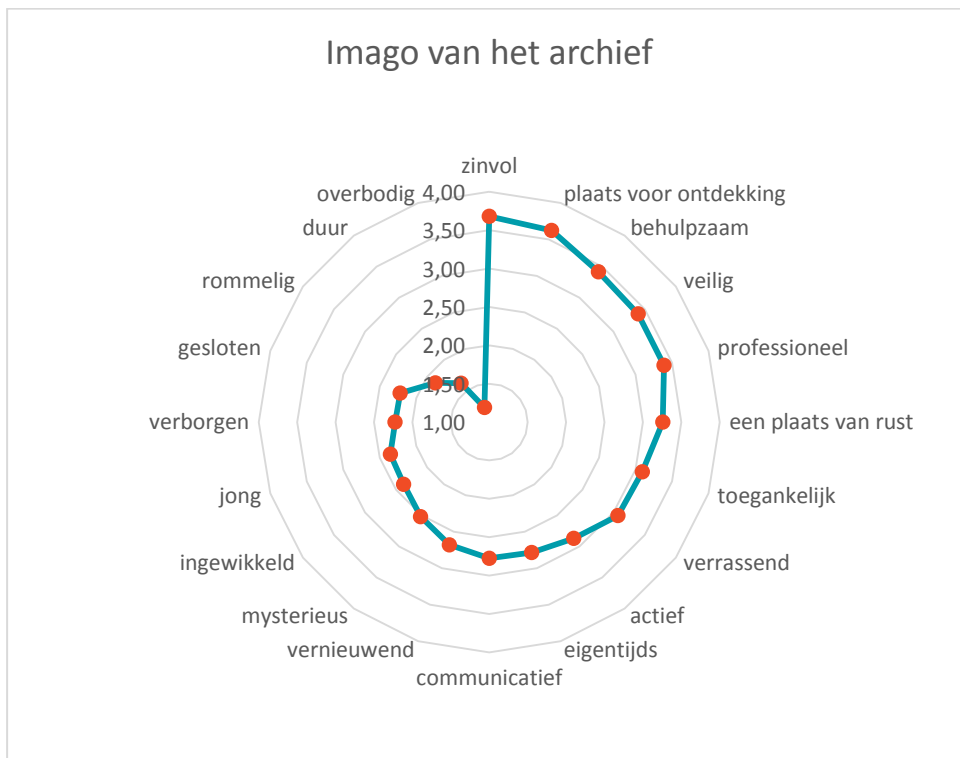
Positief te interpreteren resultaten zijn de negatieve scores voor 'ingewikkeld', 'rommelig', 'gesloten', 'verborgen', 'mysterieus' en 'duur'. Voor de respondenten die deze vraag beantwoordden, passen deze wat 'cliché' adjectieven dus niet bij een archief anno 2014.

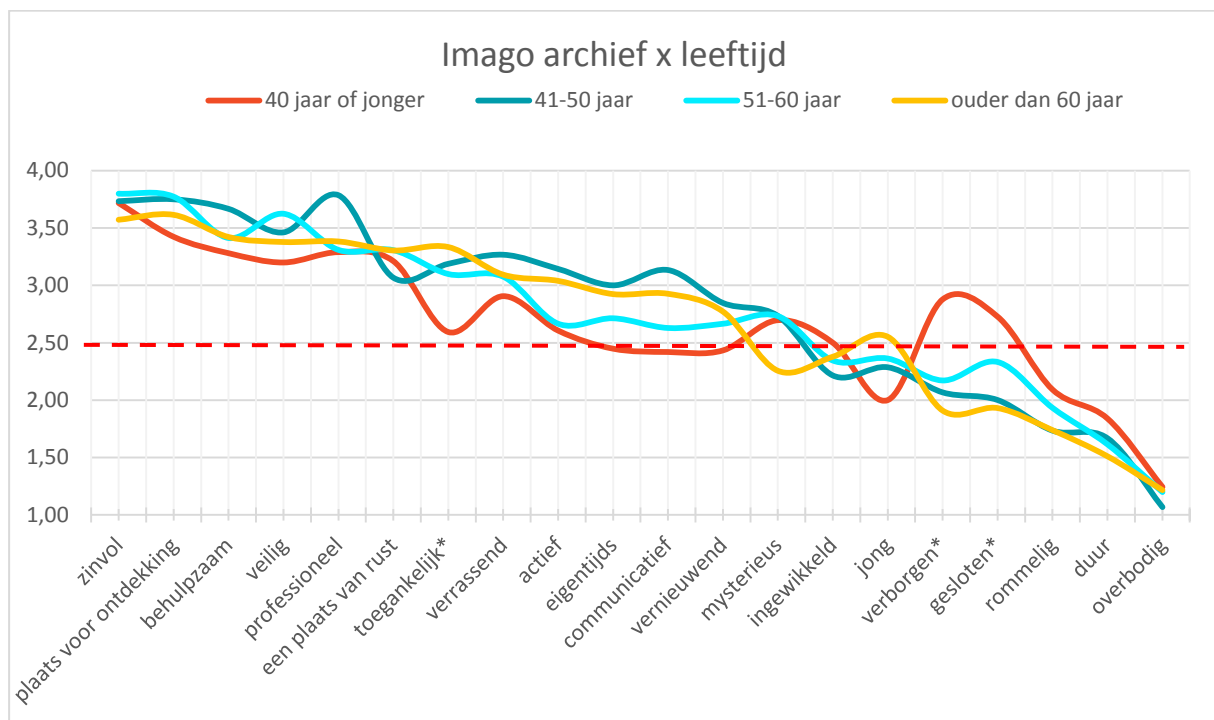
Het allerlaagste cijfer is voor 'overbodig', wat – naar analogie met de bibliotheken - volledig in overeenstemming is met de primus onder de imago-adjectieven, nl. zinvol. De respondenten die zich over 'het archief' wilden uitspreken, vinden het archief dus unaniem zinvol.

Bij het vergelijken van de **leeftijden** werden de categorieën '30 jaar of jonger' en '31-40 jaar' samengevoegd om voldoende respondenten per leeftijdscategorie te hebben. We ontdekten drie significante verschillen. De oudste respondenten (+60) vinden het archief beduidend minder 'gesloten' en 'verborgen' en meer 'toegankelijk' in vergelijking met de jongste archiefbezoekers (< 40 jaar).

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
zinvol	134	1	4	3,68	,514
plaats voor ontdekking	138	1	4	3,62	,582
behulpzaam	134	1	4	3,42	,566
veilig	121	3	4	3,40	,491
professioneel	130	1	4	3,39	,604
een plaats van rust	131	1	4	3,26	,627
toegankelijk	136	1	4	3,10	,719
verrassend	128	2	4	3,07	,642
actief	124	1	4	2,87	,637
eigentijds	126	1	4	2,79	,711
communicatief	128	1	4	2,77	,815
vernieuwend	116	1	4	2,68	,741

mysterieus	134	1	4	2,52	,899
ingewikkeld	124	1	4	2,38	,782
jong	116	1	4	2,35	,737
verborgen	132	1	4	2,23	,843
gesloten	136	1	4	2,22	,767
rommelig	136	1	4	1,87	,738
duur	128	1	4	1,63	,687
overbodig	135	1	4	1,20	,515
Valid N (listwise)	85				

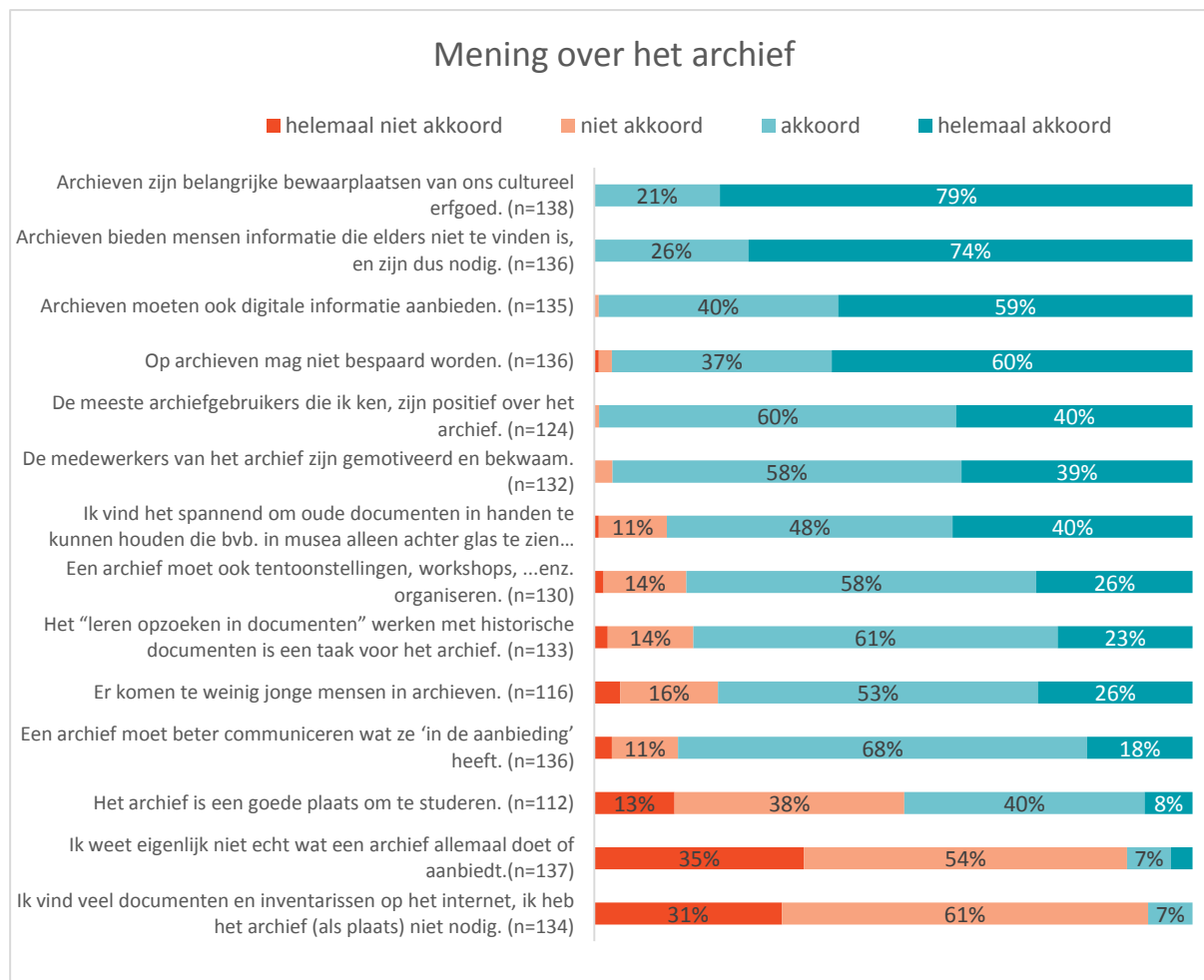

Tussen kortgeschoolden en hogeropgeleide, tussen mannen en vrouwen en tussen matige en frequente archiefbezoekers werden geen significante verschillen gevonden.

Uitspraken over het archief

De stellingen in onderstaande grafiek werden geordend op basis van de gemiddelde score per stelling.

De hoogste scores behalen de stellingen: *“Archieven zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed.”* En *“Archieven bieden informatie die elders niet te vinden is en zijn dus nodig.”* 97% zegt dat er op archieven niet mag bespaard worden. Net zoals bij de bibliotheken bevestigt dit resultaat de scores van de adjectieven ‘zinnig’ en ‘overbodig’ (zie hierboven). De **maatschappelijke relevantie** van een archief staat voor deze respondenten buiten kijf.

Voor de rest scoren alle andere uitspraken ook goed tot zeer goed. Alleen op de stelling *“Het archief is een goede plaats om te studeren”* antwoordt iets meer dan 50% negatief.

En net zoals bij de bibliotheken zien we een schijnbare paradox in de twee stellingen rond communicatie:

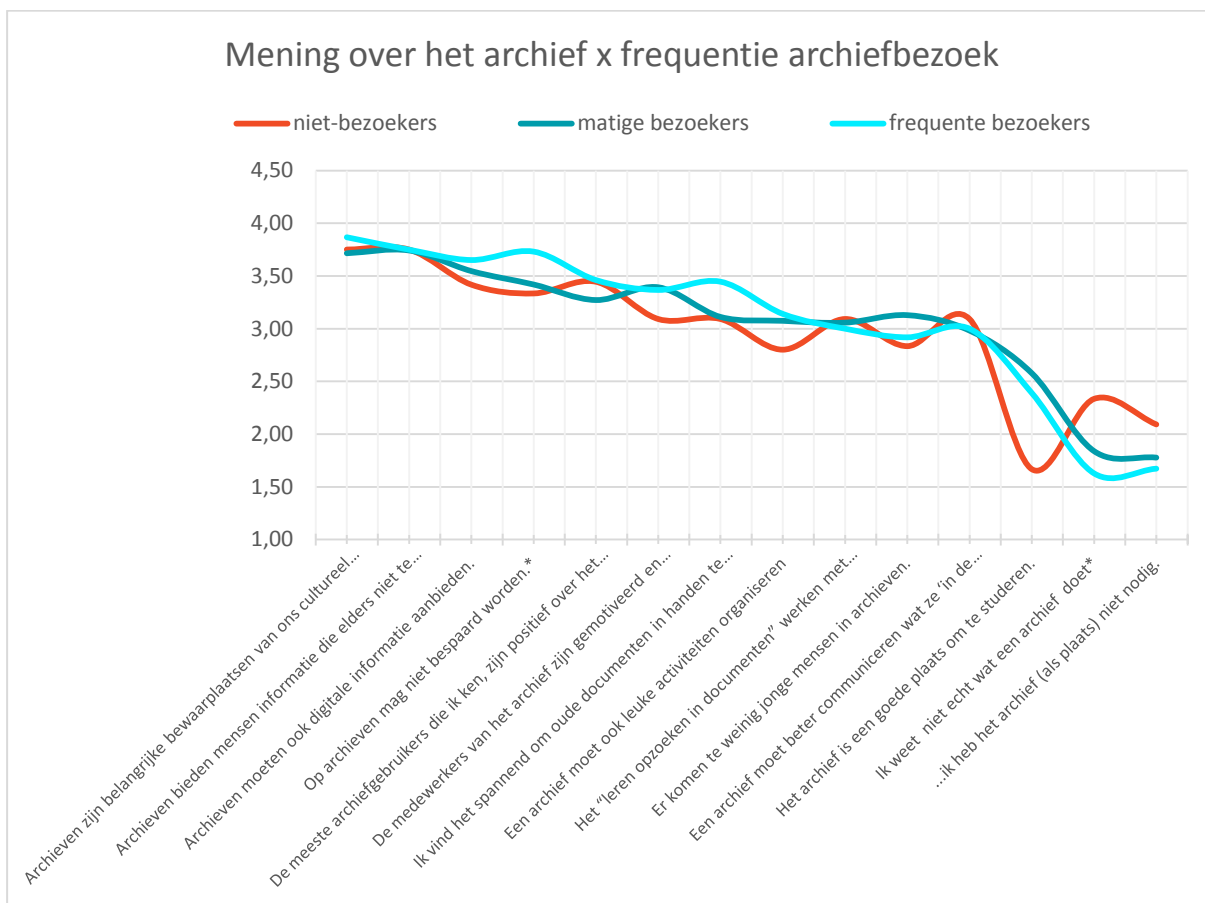
- 89% van de respondenten zegt te weten wat een archief allemaal doet of aanbiedt.
- Maar tegelijk zegt 86% dat een archief beter moet communiceren wat het ‘in de aanbieding heeft’!

Mogelijk bedoelt men dat een archief niet echt actief genoeg communiceert over nieuwigheden, actuele studies e.d.

De frequente archiefbezoekers zeggen in nog grotere mate dat er niet bespaard mag worden op archieven. Niet-bezoekers vinden nog meer dan de anderen dat “ze eigenlijk niet weten wat een archief allemaal doet of aanbiedt.”

Verder werden geen significante verschillen gevonden naar geslacht, leeftijd of opleidingsgraad.

	archiefbezoek			
	niet-bezoekers	matige bezoekers	frequente bezoekers	Total
Ik vind veel documenten en inventarissen op het internet, ik heb het archief (als plaats) niet nodig.	2,09	1,78	1,67	1,75
Ik weet eigenlijk niet echt wat een archief allemaal doet of aanbiedt.*	2,33	1,84	1,63	1,78
Een archief moet beter communiceren wat ze ‘in de aanbieding’ heeft.	3,09	2,98	3,00	3,00
Een archief moet ook tentoonstellingen, workshops, lezingen, leuke activiteiten rond ‘familiegeschiedenis en erfgoed enz. organiseren.	2,80	3,07	3,14	3,09
Het archief is een goede plaats om te studeren.	1,67	2,58	2,39	2,43
Het “leren opzoeken in documenten” werken met historische documenten is een taak voor het archief.	3,09	3,06	3,00	3,03
Ik vind het spannend om oude documenten in handen te kunnen houden die bvb. in musea alleen achter glas te zien zijn.	3,09	3,11	3,45	3,28
Archieven moeten ook digitale informatie aanbieden.	3,42	3,55	3,65	3,59
Er komen te weinig jonge mensen in archieven.	2,83	3,13	2,92	3,00
De medewerkers van het archief zijn gemotiveerd en bekwaam.	3,09	3,39	3,37	3,35
Archieven bieden mensen informatie die elders niet te vinden is, en zijn dus nodig.	3,75	3,74	3,75	3,75
Archieven zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed.	3,75	3,71	3,87	3,79
De meeste archiefgebruikers die ik ken, zijn positief over het archief.	3,44	3,27	3,46	3,39
Op archieven mag niet bespaard worden.*	3,33	3,42	3,73	3,57

Omschrijving van het archief in de 21ste eeuw

In een open antwoordmogelijkheid kon de respondent een omschrijving geven van het archief en zijn diensten in de 21ste eeuw. Een 40-tal respondenten maakte hiervan gebruik.

Digitaal bewaren en ontsluiten (vaak aangehaald)

- Het archief van 21ste eeuw moet er één zijn 'zonder muren'. Zoveel mogelijk gedigitaliseerd zodat de stukken niet meer moeten behandeld worden bij onderzoek en archivarissen en personeel meer tijd kunnen besteden aan onderzoek, inventariseren en toegankelijk maken.
- Bewaren van documenten op een zodanige manier dat ze niet beschadigd kunnen worden en zo lang mogelijk blijven bestaan.
- Een archiefdienst moet ten dienste staan van de burger en dit op een moderne manier. Het zoeken in boeken en originele stukken is voor de vorser interessant, maar voor de archiefstukken nefast. De huidige technieken laten toe om de stukken op een verantwoorde en moderne manier te consulteren.

Communicatie

- Maximaal inspanningen leveren om de inhoud van het archief kenbaar te maken aan zo veel mogelijk mensen.
- Maximaal inspanningen leveren om mensen naar het archief te 'lokken' om aan zoveel mogelijk mensen de bewaarde schatten te tonen.
- Door regelmatig bepaalde topics, aansluitend op de actualiteit (lokaal, regionaal, nationaal, internationaal), in de kijker te zetten (letterlijk, zoveel mogelijk mensen enthousiasmeren rond een historisch thema of gebeurtenis).
- Te weinig op de sociale media!!!

Over de relevantie van het archief

- Archieven bewaren het geheugen van een stad/vereniging, ... hun vermogen om relevante linken te leggen tussen heden en verleden is van groot belang.
- Archieven zijn voor de mensen van vandaag een sleutel die de deur naar de toekomst kan openen. Het archief is er immers om de rechten van de burger te ondersteunen (sic) en om de mensen van vandaag en van morgen heden en verleden te laten begrijpen.
- Er zijn nog zoveel zaken te ontdekken over het verleden van mijn eigen stad, mijn afkomst, en een archief is absoluut noodzakelijk bij het bestuderen van het verleden. Momenteel bestudeer ik een dagboek uit de zeventiende eeuw van een rechter in Mechelen. Het archief kan mij achtergrondinformatie geven bij deze studie.
- Zonder archief geen toekomstbeeld.
- Stadsarchieven en thema-archieven zijn belangrijk, respectievelijk voor openbaarheid van bestuur (verantwoording aan de maatschappij) en voor onderzoek.

Service

- In het stadsarchief van Mechelen is men zeer behulpzaam.
- De uitleg voor hulpbehoevende zoekers naar het verleden, zoals ik, is dikwijls goed, maar niet voldoende. Ik verwacht meer te kunnen halen uit mijn bezoeken aan openbare archieven zoals het RA Leuven of Stadsarchief Mechelen. Door veel zoeken kom je uiteindelijk tot een oplossing. Voorbeeld: De ondernemende familie Steurs heeft verscheidene bedrijven gehad in het Mechelen van de 19 de eeuw, kan ik daar geen

algemeen overzicht van krijgen? Maar al bij al is de service heel vriendelijk en als men kan helpen wordt dat gedaan....proficiat daarvoor!

- De sfeer is heel streng en het personeel dient meer begrip op te brengen voor iemand die het archief nog niet kent. Je kan niet onmiddellijk de gehele structuur en werkwijze door hebben. Weinig klantvriendelijk, dat is althans mijn ervaring.
- Archief heeft nu veel hedendaagse technieken ter beschikking die opzoeken vergemakkelijken maar de aanwezigheid van de archivaris om aan te duiden wat men kan opzoeken en waar te vinden, is nodig.
- Soms toch wel trage communicatie, wel meestal behulpzaam personeel. Soms beperkingen omwille van trage overheidsbeslissingen of gebrek aan voldoende personeel, vb. digitale toegankelijkheid en inzage van documenten.

De omgeving

- Een aangenamer kader dan het archief van Mechelen zou welkom zijn. De inhoud van het archief is oud, maar de leeszaal/werkplek hoeft dat niet te zijn...

Archief als ontdekkingsplaats

- Iemand gaat niet "zo maar" uit nieuwsgierigheid naar een archief, de bezoeker weet waarom en wat daar kan verwacht worden. Dus vooral gemotiveerde gebruikers. Het aanbod van een archief is echter veel groter dan wat men denkt en de bezoeker kan verrast zijn over de hoeveelheid en kwaliteit van de info.
- Laat een archief een verrassende, onderzoekende en ontdekkende plaats zijn ! Zet niet alles online en laat mensen elkaar vinden.

Focusgroepen jongeren – synthese

3 focusgroepen leerlingen secundair onderwijs:

- 26 november 2014: 6de jaar Sociaal-Technische Wetenschappen Sint-Norbertus-instituut Duffel (SNOR)
- 27 november 2014: 5de jaar Wetenschappen-Wiskunde SNOR
- 28 november 2014: 5de jaar Wetenschappen-Wiskunde Berthoutinstituut - Klein Seminarie Mechelen (BIMSEM)
- In totaal een vijftigtal leerlingen

1 focusgroep laatstejaars Journalistiek Thomas More

- 8 december 2014
- 8 deelnemers

1) Frequentie bibliotheekbezoek

Leerlingen secundair

De meerderheid van de leerlingen bezoekt wel eens een bib. Maar niet zo frequent: één keer per half jaar lijkt het gemiddelde. Sommigen gaan nooit, sommigen regelmatig. Heel wat jongeren gingen vroeger wel of frequenter, maar nu niet meer of minder frequent. Het gebrek aan tijd en andere interesses worden als hoofdredenen genoemd, en ook de concurrentie van het internet. Toch een aanzienlijk deel geeft aan niet naar de bib te gaan als het niet zou moeten van school. Een aantal leerlingen zegt liever boeken te kopen dan te lenen. En sommigen kunnen terecht in de bib van hun ouders.

Studenten journalistiek

Een aantal van de studenten spoedt zich zodra het vakantie is naar de bib. Er zitten een aantal grootlezers bij, tot 20 boeken per week in de vakantie! Tijdsgebrek is de belangrijkste reden om doorheen het jaar veel minder naar de bibliotheek te gaan. Hoewel iemand opwierp dat lezen ook een positieve keuze kan zijn t.o.v. weer eens een serie te gaan bekijken...

2) Redenen voor bibliotheekbezoek

Leerlingen secundair

- Schoolopdrachten
- Strips, fictie, kranten en tijdschriften
- Boeken uitlenen voor de vakantie (vooral fictie: thrillers, fantasy, waargebeurde verhalen, enz.)
- Niemand gaat studeren in de bibliotheek. Dat gaan ze wel volgend jaar doen, in het hoger onderwijs, *“als ze zelf oud zijn”* 😊

Studenten journalistiek

Zoals hierboven al gezegd: vakanties blijken voor deze studenten een periode bij uitstek te zijn om naar de bibliotheek te gaan.

Een aantal van deze studenten studeert wel in de bib en apprecieert om die reden de stilte en rust die er heersen.

Sommigen geven aan boeken liever te kopen, en dan liefst 2de hands (voor de typische look en feel).

Ze lezen vooral fictie, Dave Eggers, J.K. Rowling. Reisgidsen zijn ook populair. Men apprecieert duidelijk het aanbod van de bibliotheek in fictie en reisgidsen: *“Alleen in de bib vind je een zo groot aanbod.”*

3) Waaraan denk je spontaan, wat is het eerste wat bij je opkomt, als je het woord ‘bibliotheek’ hoort?

Leerlingen secundair:

Onderstaande adjectieven hoorden wij het meest, in volgorde van frequentie:

- Stilte, rust
- Saai
- Boeken en tijdschriften, kranten
- Lezen
- informatie
- schoolopdrachten
- Goed, want anders moet je tijdschriften kopen, nu kan je kopiëren
- Uitlenen
- *Boete* ☺ (een enkeling)

Wat opvalt is dat toch wel wat jongeren het aspect ‘stilte en rust’ vernoemen, en dit als een positieve kwaliteit zien. Een oase in het rumoer dat buiten overal aanwezig is. Een aantal jongeren geeft eerder neutrale associaties zoals ‘boeken’, ‘lezen’, ‘informatie’, ‘schoolopdrachten’. Het kenmerk ‘uitlenen’ of ‘kopiëren’, dus niet moeten kopen, kwam ook spontaan naar voren, maar niet dominant. Later in het gesprek blijkt dit voor jongeren nochtans een heel belangrijke, zij het misschien wat onderhuids aanwezige, maatschappelijke waarde te zijn van bibliotheken.

Een andere dominante associatie – een beetje in de lijn van de verwachtingen van VVBAD - was ‘saai’. De jongeren die de bib ‘saai’ vinden, denken dan aan het feit dat je daar altijd stil moet zijn en niets mag zeggen, of soms aan de algemene uitstraling. ‘Rust’ en ‘stilte’ zijn dus voor sommigen een troef van de bib, voor anderen net niet.

Maar ook al noemen toch wel wat jongeren de bib ‘saai’, toch is het ook niet zo dat zij de bibliotheek daarom afserven. Wel integendeel. Zo bleek uit het vervolg van het gesprek, wanneer we inzoomden op de adjectieven en stellingen die ook in de survey werden voorgelegd (zie volgende punten).

Studenten journalistiek

Onderstaande adjectieven hoorden wij het meest, in volgorde van frequentie:

- Stilte, rust
- Boeken en vakantie
- Kennis
- Alle leeftijden, jong en oud komt elkaar tegen
- Geur, sfeer
- Gratis

Ook deze jongeren wijzen op het positieve van stilte en rust. De meesten vinden de typische sfeer van een bibliotheek (bv. geur; even weg van het hectische) positief en vinden dat die moet bewaard blijven. Deze groep vindt bibliotheken beduidend minder ‘saai’ dan de leerlingen uit het secundair!

4) Is de bibliotheek iets van deze tijd?

De leerlingen secundair geven een genuanceerd en soms paradoxaal antwoord.

Eerder niet als men verwijst naar bepaalde schoolopdrachten: *“Het is belachelijk als je een artikel uit een krant of tijdschrift moet gebruiken, in plaats van gewoon op het internet te zoeken. We leven wel in 2014!”* Opmerkingen in deze zin hebben uiteraard te maken met de opdrachten die ze krijgen...

En er is de grote concurrent, het internet en het e-lezen: *“Je kan boeken thuis (al dan niet gratis) lezen op het internet.” “Je kan e-boeken op de i-pad lezen.”*

Maar tegelijkertijd is het opvallend dat de grote meerderheid van alle bevroegde leerlingen zonder enige aarzeling liever boeken op papier dan digitaal leest! Dat geldt evenwel niet voor nieuws e.d.: kortere, snellere zaken leest men liever op scherm. Maar lange stukken en zeker boeken liefst op papier.

Men weet ook heel goed dat je niet alle info op het internet vindt: *“In de bib krijg je soms een andere invalshoek.” “Boeken zijn lang niet allemaal digitaal beschikbaar via internet”*. Bovendien speelt voor sommigen een gezagsargument: *“In de bibliotheek heb je altijd het origineel. Informatie in de bib is meer betrouwbaar.”*

Studenten journalistiek:

Geven een genuanceerd antwoord wat schoolwerk betreft. Soms is het internet voldoende, maar bv. voor heel wat Nederlandstalige informatie moet je toch naar de bibliotheek: bv. voor een portret van een journalist. Vind je niet zomaar en indien beschikbaar niet altijd gratis op internet.

Een van de studenten maakt in één beweging van de bib een voorloper van de huidige ‘deeltrent’: Air b&b, Uber, autodelen, cohousing, het concept van delen van ervaringen, enz... Kortom wat nu trendy is, dat doet de bib al jaren! Meer nog, het is haar bestaansreden! De bibliotheek is dus al een echte hipster, alleen beseft ze het zelf nog niet! Ze zou nog veel meer kunnen doen om dit concept te omarmen. En opletten dat ze zich niet laat voorbijsteken door inderdaad, spontane initiatieven die nu ontstaan tussen boekbezitters om elkaars boeken uit te lenen: bookswapping of bookcrossing. De bib moet hier het voortouw nemen, ze heeft alle troeven in handen. En zo gaat ze een jonger publiek kunnen bespelen. Ook hier kan ze haar rol van auteursrechtbewaker spelen, cfr. bij e-books.

“De bib mag hier de boot niet missen, zoals de hotels gedaan hebben.”

- **The idea is simple: Bring a book, take a book! (bookswapping American University Beirut)**

The guests, students (graduate and undergraduate) and professors, brought a special book, and wrote on it why it's so special. They got tags with the name of their books, and placed it on a stand. Another guest who liked this book looked for its owner, got to know him/her better and shared books and experiences. This serves our mission of GSS, which is enhancing communication and interaction among graduate students.

'Eigentijds' wordt door de jongeren ook geplaatst t.o.v. de uitstraling en inrichting van het gebouw.

Interessant daarbij is dat de leerlingen secundair blijkbaar verschillende bibliotheken bezoeken, en dat de appreciatie daarvan duidelijk verschilt: *"Hove is ouderwets, Boechout is nieuw, duidelijker, daar kan je makkelijker zoeken."* *"Het gebouw moet indrukwekkend zijn, is niet het geval in Mechelen..., wel in Antwerpen."* Ander voorbeeld van 'coole' bib: Zemst: *"Veel glas, eigentijdse indruk."*

Ook de studenten journalistiek wijzen op de variëteit aan bibliotheekomgevingen: sommige zijn echt oubollig, sommige zijn echt goed aan het renoveren.

5) Is de bibliotheek nodig? Heeft ze bestaansrecht?

Leerlingen secundair

Het merendeel van de leerlingen erkent spontaan (dus, zonder door de gespreksleider te zijn geholpen) een maatschappelijke meerwaarde van de bibliotheek in de zin van:

- *"Mensen die weinig geld hebben, of thuis geen computer, kunnen in de bib terecht."*
- *"Er zijn genoeg mensen die graag lezen maar geen geld hebben om boeken te kunnen kopen, die kunnen in de bib terecht."*

- Ook voor school: *“je moet niet altijd een boek gaan kopen als je het moet gebruiken voor school.”*
- *“Het is dwaas om een boek te kopen dat je maar een keer leest. Daarom is het goed dat er een bib is.”*
- *“Grote bibliotheken met naslagwerken blijven altijd belangrijk.”*

De bib heeft ook een troef t.o.v. de boekhandel: *“In de bib zijn meer boeken dan in de boekhandel, het aanbod is ruimer.”*

Op de concrete vraag of ook op bibliotheken in deze krappe tijden moet bespaard worden, zegt de meerderheid duidelijk: *“nee”*. Dit ondanks dat de bib voor henzelf op dit moment toch niet zo’n grote meerwaarde blijkt te zijn (zie verder)!

Studenten journalistiek

Allen vinden ze heel duidelijk dat de bibliotheek iets ‘positief is’: een plaats waar de gemeenschap samenkomt. De bibliotheek heeft voor hen een maatschappelijke functie als community, naast uiteraard de meerwaarde dat niemand eigenlijk een excuus zou mogen hebben om niet te lezen, want uitlenen is zo goed als gratis.

6) Moet een bibliotheek ook activiteiten zoals lezingen, filmvoorstellingen, tentoonstellingen enz. organiseren?

De studenten journalistiek staan hier heel positief tegenover: mensen samenbrengen vinden ze ondubbelzinnig een taak van de bibliotheek. Ze geven ook aan dat de bib daarvoor laagdrempeliger is dan bv. Fnac of een cultuurcentrum. Dus nee, niet alleen tentoonstellingen, lezingen enz. organiseren in het cultuurcentrum, of signeersessies in Fnac, maar ook in de bibliotheek: je bereikt er een breder publiek mee.

De bibliotheken zouden in deze context nog meer moeten inspelen op leesclubjes, uitwisselen van leeservaringen, enz.

Leerlingen secundair

In één klasgroep blijkt niet zoveel interesse om aan eventuele activiteiten van de bib deel te nemen. Er komen geen voorstellen voor interessante activiteiten die hen wel zouden kunnen interesseren.

In de twee andere is er meer animo voor dit thema. Een aantal leerlingen is al geweest naar activiteiten zoals films, tentoonstellingen, toneel, en vond dat wel leuk.

Wij hoorden nog volgende suggesties:

- *“De bibliotheek moet niet altijd zelf iets doen, maar kan ook ‘meedoen’: bv. kraampje op de (rommel)markt, als pr.”*
- *“Belangrijk is om mee te doen bij wat in de actualiteit staat, zo krijg je meer volk over de vloer.”*
- *“Misschien met meerdere bibliotheken samen iets organiseren? Dan heb je meer middelen?”*
- *“Een toffe opendeurdag organiseren?”*
 - o Vraag van een leerling: *“wat kunnen ze dan laten zien??”*
 - o Antwoord van de groep: *“Boeken!!”* 😊

7) Bestaat de bibliotheek nog over 20 jaar?

Leerlingen secundair

Er is geen eensgezindheid maar een grote groep denkt niet dat de bibliotheek zoals we ze nu kennen nog zal bestaan. Ook al hebben ze eerder bijna unaniem aangegeven dat ze boeken toch nog steeds op papier willen lezen... En ook al vinden ze de bib allesbehalve overbodig (zie hierboven).

Op de vraag hoe de bibliotheek er over 20 jaar dan uitziet, als ze al nog bestaat, is het antwoord:

- Meer e-books, meer online, minder papier, meer schermen, e-boeken uitlenen.
- Niet meer nodig: *"Ik heb dan een 3d-printer die mijn boek print."*
- *"Een i-pad of e-reader is veel makkelijker voor oma die dan niet meer naar de bib hoeft te gaan."* (noot: leerlingen blijken nogal stereotiep beeld te hebben van senioren als 'niet goed te been, behoeftig')
- *"Er zullen nog bibliotheken zijn, maar met minder gebruik, er zal minder volk komen."*
- *"De bib zal vooral een digitale bibliotheek zijn, want de technologie evolueert."*
- Als uitsmijter: *"Aan huis leveren..."*

De studenten journalistiek vinden unaniem dat de bib over 20 jaar nog MOET bestaan omdat haar maatschappelijke rol nog lang niet uitgespeeld is (community, goedkoop lenen, ook e-boeken). Ze pleiten er voor dat bibliotheken ook in kleine gemeenten blijven bestaan. Niet besparen! Daarom moeten ze zelf geen grote collectie uitbouwen, maar kunnen ze bv. samenwerken met andere bibliotheken.

8) Is de bibliotheek er voor alle leeftijden?

Ook al komt niet iedereen er frequent, toch vinden de scholieren dat de bibliotheek ook bedoeld is voor jonge mensen, eigenlijk voor alle leeftijden: *"je hebt ze nodig voor school, de kinderen vinden er strips..."*

Maar tegelijkertijd stellen ze vast dat er een 'gap' is: *"Er is te veel te doen voor kinderen en voor ouderen. Daartussen is er een gap. Net in de leeftijd dat de bib sowieso al minder aanspreekt."* *"Er is geen aanbod voor onze leeftijd, bibliotheken lijken niet echt voor ons bedoeld."*

Het gevoel dat bibliotheken zich (nog) niet echt richten tot adolescenten en twintigers leeft sterk bij zowel de leerlingen secundair onderwijs als de studenten journalistiek. Ze stellen dat vast en vinden dat toch jammer.

9) Werken er voldoende jonge mensen in de bibliotheek?

Voor sommigen (zowel leerlingen secundair als studenten journalistiek) werken er te weinig jonge personeelsleden. Belangrijker is echter de jonge 'uitstraling' en de klantvriendelijkheid naar jongeren. Dan speelt leeftijd op zich een minder grote rol. Het gevoel geven dat jongeren welkom zijn en dat de bib er ook voor hen is, daar gaat het vooral om.

Dat laatste is niet altijd het geval, wat maakt dat ze zich niet altijd thuis voelen en soms 'bekeken': *"Daar is weer zo een vervelende jonge snaak die hier wat komt rondhangen."* We tekenden ook deze op: *"Die ene kijkt altijd zo boos naar mij..."* Bovendien loopt het soms (maar wij hoorden ook zeer positieve geluiden) fout met de klantvriendelijkheid: *"Men moet je niet gewoon overlaten aan de computer. Het personeel gaat er van uit dat we alles weten staan. Als je dan iets vraagt, antwoorden ze precies tegen hun goesting."*

Een reden waarom sommigen pleiten voor meer ‘echte’ jongere personeelsleden in de bib: die zouden meer voeling hebben met de smaak van late tieners en jonge twintigers en zijn zo interessantere ‘gidsen’ naar onontgonnen terrein.

De jongeren benadrukken tenslotte dat klant- en jeugd vriendelijkheid danig kan verschillen van bibliotheek tot bibliotheek, van medewerker tot medewerker.

10) Moet een bibliotheek inzetten op e-books?

Hoewel de meesten – zowel leerlingen secundair als studenten journalistiek – het prefereren om boeken op papier te lezen, is het antwoord toch schoorvoetend ja. Men vermoedt dat toch meer mensen op e-readers boeken gaat lezen (niet op i-pads of andere tablets) en de bibliotheek moet dus ook e-boeken aanbieden.

Enkelen hebben zelf ervaring met e-reading en zijn daarover positief. Een voordeel is bv. dat je in de vakantie geen 20 boeken moet meezeulen...

Een rol voor de bibliotheek zou hier kunnen zijn om het illegaal downloaden tegen te gaan, en zo auteursrechten voor de schrijvers te vrijwaren.

Sommige jongeren zien ook nadelen: nl. dat de bibliotheek dan als ontmoetingsplaats wegvalt, dat de opportuniteiten om als community te fungeren wegvallen als niemand nog naar de bib moet om een e-book uit te lenen.

11) Moet een bibliotheek beter communiceren over wat ze in de aanbieding heeft? “Ik weet niet echt wat de bib doet”: klopt dat voor jou?

Input van studenten jou en leerlingen secundair

Communicatie in de bibliotheek zelf

Hier is nog wel wat werk aan de winkel volgens velen, maar het verschilt van bibliotheek tot bibliotheek: *“je ziet veel boeken, maar het is een beetje een doolhof. Je zou beter geleid of geteased moeten worden naar zaken die je misschien kunnen interesseren.”*

“Ze zouden nieuwe boeken veel beter moeten promoten. Nu zijn er alleen ‘keiveel’ rekken met een plakkaatje erboven: fictie en non-fictie.”

“In de rekken zie je alleen de ruggen van de boeken. Niet echt inspirerend om eens te snuisteren...”

Het komt er op neer dat de etalage- of vitrinewerking van bibliotheken nog wel een boost mag krijgen voor de meesten: het teasende, leidende, ontdekkende, nieuwsgierigmakende aspect. Deze opmerkingen zijn in lijn met een aantal tips om de bibliotheek als omgeving aantrekkelijker te maken voor jongeren.

Promotie, bekendmaking, communicatie naar buiten

Facebook is voor sommige leerlingen secundair interessant. Ze zouden de bibliotheekpagina’s liken, maar anderen duidelijk niet. Dat blijkt vooral te maken te hebben met vrees dat hun relevantiegehalte niet hoog genoeg gaat zijn. De FB-pagina van de bibliotheek moet een duidelijke meerwaarde hebben. En die ontstaat maar als er een rijk antwoord op de vraag ‘What’s in it for me’ komt: lezers die geïnteresseerd zijn in de nieuwste thrillers, zijn daarom niet geïnteresseerd in het nieuwe kookboek van Jeroen Meus... Belangrijk is ook dat er steeds nieuwe informatie op komt, dus dat de FB-pagina levend én relevant blijft. Een FB-pagina met alleen info over openingsuren is geen voldoende meerwaarde. Dat soort info zal je ook elders wel tegenkomen. Op de hoogte blijven van

het nieuwe aanbod dat aansluit bij je persoonlijke interesse, en tegelijkertijd de praktische info meenemen, lijkt voor de meeste leerlingen de meerwaarde van FB te kunnen zijn.

In FB ziet men wel opportuniteiten als een gratis en toegankelijk promotiemiddel: als je zelf een FB-pagina volgt of een FB-bericht liket, komt het in het nieuwsoverzicht van je vrienden, en dus bij hen onder de aandacht. FB wordt zo een plaats voor de bibliotheek om ontdekt te worden.

Maar het feit blijft dat de meerderheid van de leerlingen (uit de regio Mechelen dus) op dit moment zo goed als geen bibliotheekFBpagina's volgt of liket.

Voor de studenten journalistiek is het duidelijker: FB is hét kanaal voor de bibliotheek om jongeren te bereiken. FB wordt ook meer geassocieerd met vrije tijd terwijl een mail of nieuwsbrief toch droger en zakelijker is, en bovendien ook soms als spam wordt ervaren. Dat is bij FB (vooral nog...) niet het geval. Een nieuwsbrief gecombineerd met info van het cultureel centrum blijkt voor sommigen ook interessant. Anderen vinden dan weer dat ook dit perfect met FB kan opgevangen worden.

In ieder geval: 7 van de 8 studenten zou hun bibliotheek volgen op FB!

Voor de al geïnteresseerden kan een **bibliotheekapp** zeker interessant zijn. Ook op voorwaarde dat die zo gepersonaliseerd mogelijk is en aansluit bij de individuele wensen van de gebruiker.

- *“Ik wil wel een app met de catalogus. Zodat ik snel kan zien of een boek aanwezig is of niet. Of bibliotheekmedewerkers kunnen een foto nemen van een nieuw boek en tonen waar het staat.”*
- *“Een app kan interessant zijn als deze sneller en handiger dingen doet die de site ook kan.”*

Bibliotheken mogen soms ook wat meer echte '**reclame**' maken voor hun nieuwe aanwinsten of activiteiten: campagnes, in de media komen, posten in de brievenbus.

Of de bibliotheek globaal voldoende promotioneel communiceert, daarover zijn de meningen **verdeeld**.

12) Is een bibliotheek hygiënisch?

Hilariteit bij dit onderwerp. Sommigen vinden boeken uitlenen die door de handen van velen zijn gegaan wel degelijk vies. Maar de meesten nemen er zeker geen aanstoot aan: *“Als ik in de bus zit, heeft daar voor mij ook iemand gezeten.”*

Het merendeel van de leerlingen legt de verantwoordelijkheid hier voor een groot stuk bij de lener: *“Er zit vaak vuil in de boeken, maar de bib kan daar niet veel aan doen. Het is aan de lener om het boek in goede staat terug te brengen.”*

De bibliotheek moet er wel zelf voor zorgen dat er niet te veel stof ligt...

13) Tips om de bibliotheek aantrekkelijker te maken voor jongeren?

Input van zowel leerlingen secundair als studenten journalistiek

Aanbod

- Meer inspelen op boeken en films die nu populair zijn, ook met activiteiten daarrond.
- Ervoor zorgen dat er voldoende exemplaren van deze nieuwe boeken en films zijn: nu zijn ze volgens de meesten snel weg en dus niet onmiddellijk beschikbaar, wat zeer irritant blijkt.
- Meer aandacht en aanbod voor nieuwe (soms dure) evoluties, zoals graphic novels.
- Voldoende aandacht voor niche, wat je elders niet vindt. Niet alleen op de bestsellers mikken! Is precies taak van bibliotheek om dat te doen.

- Nieuwste games kunnen uitlenen.
- Mogelijkheden om ter plekke te gamen.

Efficiëntie

- Website gebruiksvriendelijker maken: minder wachtwoorden, populairste boeken en films tonen op de site.
- Duidelijker inrichting.
- Betere organisatie.
- Betere identificatie: *“Fictie en non-fictie zijn de enige plakkaten voor 6 rekken!”*
- Het makkelijker maken om te zoeken, om een boek te vinden: *“Meestal zoek je een half uur...”*
- Andere openingsuren: meer tijdens het weekend en 's avonds. *“Tijdens de schooluren hebben we er niet veel aan...”*

Omgeving op maat van jongeren

- Meer leesruimten en meer leescomfort
- Eten en drinken: *“dan zouden wij langer blijven.”*
- Een leukere omgeving en sfeer maken, met meer kleur
- Zetels
- Een warme sfeer
- Een afgezonderd plekje, niet tussen de boeken
- Een bibcafé (is er blijkbaar al in sommige bezochte bibliotheken en wordt erg gewaardeerd; cfr. boekenwinkels waar je ook een koffie kan drinken)
- Muziek
- Niet altijd stil zijn (maar opgelet, heel wat jongeren vinden dat net een troef van de bibliotheek: stil en eigentijds zijn voor hen géén tegengestelden)
 - o Algemene vaststelling: voor kids is de bib heel tof uitgewerkt, maar dit stopt bruusk op de leeftijd van onze young adults, de leeftijdsgroep van onze focusgroepen.
- De bibliotheek meer als ontdekkingstrip uitbouwen: zie hierboven bij communicatie.
- Leuke omgeving, ook te gebruiken voor toffe activiteiten op maat van jongeren, bv. eigen kunstwerken, workshop boeksculptuur...

We stelden gericht de vraag: Kan een aangename omgeving een reden zijn om terug te komen naar de bibliotheek? Het antwoord was positief: *“Ja, want dan zou je meer ter plaatse lezen in een toffe zetel, met een drankje bv. ☺”*

Varia

- Inspelen op idee van ‘delen’ = kans voor bibliotheek om hipster te worden (zie hierboven)
- Facebook en apps gebruiken (zie bij communicatie).
- Nauwer samenwerken met de school.

14) Waaraan denk je bij het horen van het woord ‘archief’?

Lang niet alle leerlingen secundair kennen het woord, sommigen wel, bv. via een tante die onderzoek naar haar stamboom deed. Bijna niemand is er al eens geweest. *“Ik ben er een keer geweest omdat ik iets ouds nodig had voor school, maar ik mocht er niet in, de archivaris is het voor mij gaan opzoeken.”* Het concept is wel bekender bij studenten journalistiek. De associaties die door beide groepen worden gemaakt zijn gelijkaardig en verrassen niet echt:

- stoffig
- kasten
- oud
- eng
- kelder
- rare verhalen
- leuk om te ontdekken
- toegang meestal beperkt
- mag je daar binnen?

Maar we onthouden toch ook deze: archieven worden door degenen die het fenomeen kennen wel als belangrijk geacht, én een beetje mysterieus...

Focusgroepen 'niet-jeugd' - synthese

9 oktober 2014, Encora Antwerpen:

Profiel: 7 studenten Initiatie Bibliotheek-, Documentatie- en Informatiekunde (BDI)

Belang voor imago-onderzoek: kennis van perceptie van bibliotheek die aankomende beroepskrachten hebben.

- Inge werkt niet, volgt opleiding uit interesse. Mogelijk ook om op termijn een job te vinden in de sector.
- Denise werkt niet. De VDAB heeft haar deze opleiding voorgesteld. Ze volgt ze met de bedoeling werk te vinden in een bibliotheek.
- Lotte volgt opleiding met het oog op werk. Gaat als vrijwilliger werken in de bibliotheek van het Middelheim Museum.
- Ann is werkzoekende en heeft al lang interesse voor bibliotheekopleiding. Ze heeft pas onlangs de stap gezet en volgt de opleiding met het oog op werk in de sector.
- Joris werkt in een boekhandel. De bibliotheek lijkt hem een leuke werkomgeving.
- Jonas werkt sinds twee maanden in een onderwijsbibliotheek. Dat is zijn eerste werkervaring. Het is een tijdelijke job. Hij volgt de opleiding met het oog op werk in de sector.
- Hannah volgt de opleiding omdat die leidt tot een job zonder veel drukte en omdat ze van boeken houdt.

27 oktober 2014, Wetteren:

Profiel: 4 leden van cultuurraad Wetteren, geëngageerde burgers met gevarieerd profiel van bibliotheekbezoek; 3 deelnemers op avond zelf afgezegd.

Belang voor imago-onderzoek: mensen met rijk sociaal netwerk, medioren en actieve senioren, die ook andere dan persoonlijke inzichten kunnen geven.

- Inge werkt in de gemeente Wetteren als administratief medewerker cultuur.
- Lieve, gepensioneerd, is bestuurslid bij Natuurpunt.
- Paul is gepensioneerd en actief in het Davidsfonds.
- Marc is gepensioneerd spoorwegbeambte en was actief in het internationaal goederenverkeer.

1) Frequentie bibliotheekbezoek

Studenten BDI (Antwerpen):

- Denise is geen lid van een bibliotheek. Het zal er nog wel eens van komen. Ze koopt boeken, gaat ze niet vaak lenen.
- Inge: wisselend bibliotheekbezoek, afhankelijk van de situatie. Meer tijdens studies (wekelijks), nu onregelmatiger, vooral in de vakantie.
- Lotte: gaat vooral naar kunstbibliotheek (musea). Wil ook in die richting werk zoeken. Openbare bibliotheek eerder uitzonderlijk. Vroeger wel regelmatig.
- Ann: gaat al heel lang naar de bibliotheek, al van in de lagere school. Ze is altijd lid geweest. Ze is nu lid in de eigen gemeente, maar ook in Antwerpen.
- Jonas: ook al lid van in de lagere school. Met perioden gaat hij vaker naar de bibliotheek. Toen hij op kot zat, bezocht hij eerder de universiteitsbibliotheek. Nu gaat hij maandelijks. Hij leent ook materialen uit in de bibliotheek waar hij werkt.

- Joris gaat twee à drie keer per maand. Hij vindt het een aangename, sociale plek. Een toegangspoort tot een stad die je niet kent. (Hij is recent verhuisd naar een andere stad.) De bibliotheek is een vertrekpunt om de stad te leren kennen. Wat hij uitleent, varieert: cd's, later partituren, nu romans en non-fictie. Hij gaat meestal naar Permeke (de centrale bibliotheek in Antwerpen). Hij bezoekt de bibliotheek ook via de website. Hij laat zich vaak leiden door impulsen.
- Hannah bezoekt maandelijks de bibliotheek.

Deelnemers Wetteren:

- Inge koopt boeken en muziek. Bezoekt nauwelijks bibliotheek.
- Lieve haat bibliotheekbezoek. Ze vindt de bibliotheek niet hygiënisch. Ze komt in de bibliotheek voor randanimatie, activiteiten. Ze koopt wat ze in de bibliotheek ziet.
- Paul komt met zijn kleindochter naar de bibliotheek. Paul zelf leest niet. Hij las wel in zijn jeugd. Voor activiteiten van het Davidsfonds komt hij wel in de bibliotheek, bv. om info op te zoeken. Zijn echtgenote leest wel en gaat wel naar de bibliotheek. Zij koopt niet, leent alleen, waarschijnlijk omdat ze alles in de bibliotheek vindt. Zijn dochter zal eerder kopen.
- Bart las in zijn actieve periode minstens een boek per week op de trein. Nu leest hij niet meer. Hij gaat wel vaak naar het theater (ongeveer 60 keer per jaar). Als vrijwilligerswerk begeleidt hij kleuters. Zo gaat hij met hen o.a. naar de bibliotheek.

2) Waaraan denk je spontaan, wat is het eerste wat bij je opkomt, als je het woord 'bibliotheek' hoort?

We tekenden de volgende associaties op, met ongeveer een even groot gewicht.

- Boeken
- Mooie ontmoetingsplaats
- Aangename leesruimte
- Oubollig. *"Voor mij persoonlijk is de bibliotheek verleden tijd, ook al omdat je daar stil moet zijn."*
- Typische sfeer. *"Ik ging als kind elke zaterdagmiddag met een tante naar de bibliotheek. Dat was een feest. Dat waren rekken met mufte geuren. Je moest daar stil zijn (hier positieve connotatie, nvdr)."*

3) Is de bibliotheek iets van deze tijd?

'Eigentijds' wordt op verschillende manieren geïnterpreteerd.

Niet eigentijds:

- T.o.v. het internet en de digitale leefwereld: *"Ik ga voor informatie niet meer naar de bibliotheek, daarvoor zoek ik online via Google, Wikipedia, ..."* *"Zal er nog op papier gelezen worden in de toekomst? De papieren dragers gaan verdwijnen. Ze zullen misschien wel terugkomen. Zoals de vinylplaten ook teruggekomen zijn."*
 - o Noot: zelfde 'paradox' als bij de focusgroepen met jongeren, nl. iedereen vindt het veel aangener om een papieren boek te lezen...!
- Niet alles wat men zoekt, vindt men in de bibliotheek: *"Ik vind er de nieuwste boeken niet."*
- Er komen weinig late tieners, twintigers, of hun ouders... naar de bibliotheek. Het bibliotheekgebruik stopt rond 14 jaar. Veel senioren. Middengroep ontbreekt.
- Dat heeft volgens sommige deelnemers minder te maken met de bibliotheek zelf dan met het levensritme van mensen. In een bepaalde fase van je leven ga je minder naar de

bibliotheek. Dit zou ook de categorie van mensen zijn die je ook voor andere activiteiten moeilijk bereikt.

Wel eigentijds:

- je kan thuis online de catalogus raadplegen en boeken of films reserveren.
 - o Er zitten wel hiaten in het systeem van reserveren. Je kan vanuit de aanwinstenlijst niet meteen reserveren, aldus sommigen.
- De bibliotheek is eigentijds voor mensen die thuis geen pc of internet hebben.
- Bibliotheek trekt (jonge) jeugd aan, er bestaat tegenwoordig dan ook echt veel goede kinderen jeugdliteratuur.

Volgens sommige deelnemers is de bibliotheek eigentijds, zelfs ‘vernieuwend’ in haar sociale functie én vanwege de ontsluiting (catalogus). In de boekhandel kunnen mensen niet opzoeken op trefwoord bijvoorbeeld. In de bibliotheek kan je met weinig moeite iets opzoeken. De bibliotheek biedt dus een platform aan dat toegankelijk is en bruikbaar.

4) Wordt ‘bibliotheek’ nog met ‘oubollig’ geassocieerd?

Een bibliotheek associëren heel wat mensen toch nog met ‘oubollig’, zo vindt een aantal deelnemers. Tegelijk zeggen ze dat dit aan het veranderen is, omdat veel bibliotheken ‘in beweging’ zijn: ze organiseren veel activiteiten, zorgen voor een leukere inrichting, zijn soms prominent online actief, enz. Maar het verschilt van bibliotheek tot bibliotheek...

- *“De bibliotheek heeft een oude stempel. Bij de bibliotheek denken velen aan scholen en aan mensen die niets te doen hebben. Dat is het publiek van de bibliotheek. Dat is wel aan het veranderen omdat bibliotheken meer activiteiten organiseren.”*
- Een deelnemer bevestigt dit. *“De bibliotheek heeft een oubollig imago. Er is wel een verschil tussen een bibliotheek in een dorp en een bib in een stad. In een dorp is de bibliotheek iets waar je naartoe gaat om een boek uit te lenen. De bibliotheek doet er weinig, communiceert ook te weinig over wat ze doen.”*

5) Is de bibliotheek nodig, nuttig?

Unanimititeit. Iedereen vindt dat de bibliotheek nodig is.

- Niet iedereen heeft de mogelijkheid om boeken te kopen of heeft een internetabonnement. De bibliotheek biedt voor deze mensen toegang tot literatuur en informatie.
 - o *“voor sociale verheffing”; “vertelmomenten voor de kinderen”*
 - o Tegenargument: *“Keuzen maken in besteding van tijd en geld kan altijd...”*
- De bibliotheek geeft toegang tot een ruim aanbod, en dat voor zo goed als geen geld. Aanbod in boekhandel is soms te beperkt.
- Je vindt ook niet alles op het internet, zeker wat Nederlandstalig materiaal betreft. Bovendien vind je op internet geen materiaal onder copyright, tenzij je er voor betaalt.
- Er mag zeker niet bespaard worden op bibliotheken!
 - o *“Er wordt al efficiënt gewerkt: filialen gaan dicht, er komt zelfbediening...”*
 - o *“Het gaat hier om een basisaanbod, een bibliotheek is geen luxeartikel.”*

6) Heeft de bibliotheek een functie als ontmoetingsplek?

De meeste deelnemers vinden van wel en verbinden ‘ontmoetingsplek’ exclusief met ‘het samenbrengen van mensen rond activiteiten’.

- *“Het aanbod (aan activiteiten) is heel groot.”*

- Volgens deelnemers wel vooral bezocht door mensen die actieve arbeidscircuit al verlaten hebben.
- Soms probleem met hangjongeren die aan de ingang rondhangen en zich vervelen. Dat leidt soms tot conflicten met de oudere krantenlezers en personeel.
 - o Men zou de bibliotheek kunnen uitbouwen tot een gecontroleerde 'hangplaats' voor jongeren, onder begeleiding van stewards. Dat is soms een oplossing, cfr. Muntpunt.

7) Dus is het organiseren van activiteiten een taak van de bibliotheek?

Iedereen antwoordt volmondig "ja".

- Mensen ontmoeten mensen rond een interessant thema. Is tegelijk promotie voor de bibliotheek. Zowel lezingen e.d. als vormingen spelen die pr-rol.
- De activiteiten zijn succesvol. Ze zijn vaak volzet, worden vaak herhaald. Bv. Lieve Blanckaert, Walter Van Steenbruggen, Diane De Keyser. De activiteiten zijn niet altijd gelinkt aan een boek, maar vaak ook aan maatschappelijke thema's (Jan Leyers over armoede).
- Activiteit kan promotie zijn voor een boek van een schrijver die naar de bibliotheek komt. Of er worden meer kookboeken geleend na een kookcursus.
- Wel het gevoel dat steeds eenzelfde publiek op de activiteiten afkomt.
- Toch zou drempel van bibliotheek lager zijn dan die van een cultuurcentrum, o.a. vanwege lage of geen deelnamekost, maar ook door de 'gewone', niet high-brow omgeving en associatie van 'niet-elitair': dus ontmoetingsplaats zijn en tegelijk iets bijleren is zeker taak voor bibliotheek. Met in achterhoofd promotie-doelstelling: mensen komen in contact met de bibliotheek, ook al nemen ze nog niet onmiddellijk een boek mee.
- Tips om breder publiek te bereiken:
 - o Burger meer betrekken bij programmatie, bv. via de nieuwsbrief of via Facebook? Er wordt volgens de deelnemers te weinig gezocht naar input vanuit publiek. Programmatie gebeurt te veel vanuit de organisatie: *"Je zou bv. het publiek kunnen benaderen vanuit gebruikersprofielen, een soort interesseprofielen, om lezers beter op maat te kunnen bedienen via bv. een e-nieuwsbrief."*
 - o Bibliotheken moeten zich meer laten inspireren door andere succesvolle marketingcampagnes. De Bibliotheekweek is een sjabloon. Dat prikkelt niet meer.
 - o Mensen uit de sport of uit de populaire cultuur vragen voor lezingen om zo ook andere mensen te bereiken. Zoals bv. Lieve Scheire. *"Met goede programmatie zou je iedereen moeten kunnen bereiken."*

8) Heeft de bibliotheek ook een functie als ontdekkingsplaats?

- Bibliotheek is de plek waar je kennis maakt met iets, om het dan te kopen als het interessant is: *"Je reserveert uit aanwinstenlijst, bv. muziek, en als het goed meevalt kan je kopen."*
- De bibliotheek is voor de meeste deelnemers die de bib bezoeken een plek waar je dingen kan ontdekken, herontdekken, proeven.
 - o *"Ik laat me vaak leiden door impulsen."*
- Anderzijds hoorden wij ook de opmerking: *"Niet alles is te vinden in de bibliotheek."*
 - o *"Je vindt inderdaad niet alles in de bibliotheek, maar je kan wel aankoopsgesties doen."*
 - o *"Ik vind het spijtig dat de bibliotheek soms de laatste is om een nieuw boek in huis te hebben. De boekhandel heeft dat dan eerder."*
 - o Maar andersom gebeurt ook...: *"Ik noteer in de boekhandel interessante dingen en zoek ze in de bibliotheek."*

9) Moet een bibliotheek leren werken met e-readers e.d.?

- De meeste deelnemers vinden van wel, maar dan vooral voor de iets oudere mensen. De bibliotheek doet dat bovendien al en de cursussen zitten altijd vol: *“de jeugd moet je dat niet meer leren...”*

10) Communiqueert de bibliotheek voldoende over zijn aanbod?

Eerder wel, vinden de meeste deelnemers.

- De bibliotheek geeft een digitale nieuwsbrief uit.
- Nieuws staat ook in het gemeentelijk infoblad.
- Ze organiseert veel, en activiteiten worden samen met die van vrije tijd onder één noemer gecommuniceerd, waardoor activiteiten toch wel bekend zijn.
- Facebook is daarvoor een interessant medium, vinden de meesten: als forum voor de gebruikers die in dialoog kunnen gaan met de bibliotheek, rond boeken en activiteiten enz. Je kan activiteiten bv. op leuke manier aankondigen, en er op terugblikken, met foto's, commentaren enz.

Niet iedereen is het er mee eens.

- *“Mensen tussen 25 en 45 gaan minder naar de bibliotheek. Ze hebben niet genoeg info over wat er in de bibliotheek gebeurt.”*

Het hangt blijkbaar ook af van bibliotheek tot bibliotheek.

- *“Bij ons in de bibliotheek is er zeker werk aan de winkel.”*
- *“Heel de gemeente hangt vol affiches van de Bibliotheekweek, de bibliotheek zit op Facebook, de website staat vol info.”*

Kans:

- Facebook wordt naar voren geschoven als een kans om in dialoog te kunnen gaan met gebruikers van de bibliotheek. Men verwijst naar de bibliotheek van Leuven als een best practice: over alle activiteiten van de bibliotheek wordt gecommuniceerd, op een aantrekkelijke manier.

11) Is er een gebrek aan hygiëne?

Een aantal deelnemers vindt materiaal uit de bibliotheek toch wel vies. Dat probleem is uiteraard kleiner bij nieuwe materialen.

- Gebrek aan netheid kan volgens sommige deelnemers voor toch wel wat mensen een drempel zijn om naar de bibliotheek te gaan.
- Met het invoeren van de zelfbediening en de inleverbus is er ook geen sociale controle meer. De gebruiker hoeft niet meer langs een bemande balie te passeren.

Maar de meerderheid vindt dit eigenlijk een non-item: *“Dat is een probleem voor tuttiemiekies”. “Dan kan je niets meer doen!” “Dat is toch met alles zo, niet in het minst met geld, dat is toch ook door vele handen gegaan...” “Opgeklopt door de media.”*

12) Tips: wat kan beter om de bibliotheek nog aantrekkelijker te maken?

- Combineren met koffieshop. Leescafé.
- De manier waarop de boeken uitgesteld worden, kan beter. *“Vergelijk de presentatie in de boekhandel in de kerk in Maastricht. Dat is toch wat anders.”*
- Eigen inbreng van de gebruikers in de bibliotheek.
- Originele activiteiten, beetje out of the box, zoals bv. een voorleesmarathon met Sinterklaas. De hele dag door wordt er voorgelezen. Of themaweken.
- Blijven meegaan met de tijd.
- Meer werken aan klantenbinding.
- Jonge mensen betrekken.
- Sociale media gebruiken.

13) Spontane associaties bij het horen van het woord ‘archief’?

Onderstaande adjectieven hoorden we meermaals. Er was niet direct een hiërarchie in te herkennen.

- Verouderd
- Belangrijk
- Ontdekking
- Mysterieus
- Rommelig
- Stoffig
- Nuttig
- Verborgen
- Niet overbodig
- Niet eigentijds. *“Moeten alle archieven niet gedigitaliseerd zijn?”*
- Niet toegankelijk: je moet een afspraak maken.
- Niet jong
- ingewikkeld

Conclusies en aanbevelingen

Bibliotheken

1) Relevantie van bibliotheek staat buiten kijf

De bibliotheek is zinvol, biedt mensen die geen boeken kunnen kopen de kans om dat wel te doen, is ook in deze internettijden absoluut niet overbodig en er mag niet op bespaard worden: zowel de respondenten van de enquête als de deelnemers uit de focusgroepen zijn hierin unaniem.

De maatschappelijke waarde, het bestaansrecht van de bibliotheek worden niet in vraag gesteld. Ook niet bij de jongeren die aan het onderzoek deelnamen (enquête én focusgroepen), ook niet bij de respondenten die de bib minder dan 5 keer per jaar of zelfs helemaal niet bezoeken.

Bovendien blijkt uit de focusgroeps gesprekken en de antwoorden op de open enquêtevragen dat vanuit dit basisDNAkenmerk van 'toegankelijkheid' de rol van bibliotheken in het digitale tijdperk nog belangrijker geworden is. Eén respondent verwoordde het als volgt:

- *“Toegankelijke/openbare /gezamenlijk (inter)culturele en intellectuele ontmoetings-, leer- en leesplek in een open, actuele dus duurzame architectuur (hardware) en met ter beschikking stellen (tegen lage fee of gratis) van zoek- en leerplatformen en traditionele (boeken van papier) en digitale media, debatruimtes, spreektafels voor leesgroepen en praatgroepen, ...”*

Aanbeveling:

- Het maatschappelijk draagvlak voor de bibliotheek blijkt, alvast bij onze respondenten, onaangetast. Toon dit consequent in de communicatie, ook vanuit VVBAD. Zeker in de communicatie naar opiniemakers en beleidsmakers: het volk wil een bibliotheek!
- Doe dit ook door de bezoekers en gebruikers zélf aan het woord te laten, in plaats van dit enkel als sector of bibliotheek te vertellen: je bent veel geloofwaardiger als je publiek de dingen zegt waar het om draait.

2) De bibliotheek is niet (voor iedereen) saai of grijs

Tweede belangrijke vaststelling, het beeld van de saaie, grijze of grauwe bibliotheek klopt niet voor deze steekproef. Het adjectief haalde gemiddeld slechts een score van 1,67 (helemaal niet-akkoord staat voor 1, helemaal akkoord voor 4). De goede score van het item 'aantrekkelijk' (3,11) ligt in dezelfde lijn.

Wel is het zo dat de jongste deelnemers aan het onderzoek de bibliotheek wel saai en grijs vinden (1,93) dan de oudere leeftijdscategorieën (de +60-jarigen scoren 1,44). Dat beeld wordt bevestigd in de focusgroepen met middelbare scholieren. Daaruit blijkt dat een deel (fifty-fifty) van hen de bibliotheek toch eerder met 'saai' associeert. Zij komen er ook niet vaak, uit tijdsgebrek en omdat ze andere interesses hebben, maar ook omdat ze niet het gevoel hebben dat de bibliotheek momenteel echt een plaats voor hen is. Met uitzondering van een aantal bibliotheken die ze wel 'cool' vinden. Opmerkelijk is wel dat zo goed als alle jongeren de bibliotheek nodig en belangrijk vinden, ook al vinden ze de bib nog niet echt een plek 'voor hen'.

Ook de niet-bezoekers vinden de bibliotheek significant saaiër dan de veelbezoekers: zij geven het adjectief een score van 2,14 (t.o.v. 1,49 voor de frequente bezoekers). Maar ook zij vinden de bib nodig en zeker niet overbodig!

Hoe frequenter men de bibliotheek bezoekt, hoe minder saai men ze dus vindt, wat er op kan wijzen dat die frequente bezoekers ofwel sowieso bibliotheekbezoek nooit saai vinden, ofwel dat de bibliotheek in zijn huidige werking inderdaad niet (meer?) als ‘saai, weinig te beleven, enz.’ wordt ervaren. Mogelijk gaat het om een combinatie van beide?

Aanbeveling:

- Een ‘oef’reactie is hier wel op zijn plaats, maar tegelijk is er nog duidelijk werk aan de winkel t.a.v. jongeren en moet de bibliotheek een deel van de huidige niet-bezoekers nog overtuigen van haar ‘niet saai identiteit’ én daar verder in investeren (we gaan daar beneden dieper op in).
- Stimuleren van mond-aan-mond reclame kan een middel hiertoe zijn, want de meeste bibliotheekbezoekers die de respondenten kennen, zijn volgens hen positief over de bib (93%). Zij hebben dus de potentie om een ambassadeursrol op zich te nemen.

3) De bibliotheek is een plaats voor ontdekking

Dit adjectief haalde een hoge gemiddelde score van 3,27 op 4. Alle categorieën van respondenten (frequente en niet-frequentie of niet-bezoekers; jong en oud) zijn van mening dat de bibliotheek een plek voor ontdekking en inspiratie is. Dit DNA-kenmerk komt ook bij de omschrijving van de bibliotheek van de 21ste eeuw (open vraag) prominent terug, soms op treffende wijze:

- *“Een plaats waar kleur en ruimte uitnodigen om te genieten, te snuisteren en ontdekken. Te voelen en te ruiken, enkel het heerlijke geluid van een omslaand blad ... daarnaast ruimte om e-readers en internet te ontdekken, zonder dat het één het ander uitsluit.”*

Uit de focusgroepen blijkt wel dat de teasende of etalagewerking van bibliotheken nog wel een boost mag krijgen voor de meeste jongeren: ze willen op een toffe manier ge(ver)leid worden naar nieuwigheden, dingen die ze nog niet kennen... Afhankelijk van bibliotheek tot bibliotheek blijkt daar volgens hen nog wel wat werk aan de winkel.

Belevingsbibliotheken zoals Muntpunt of Twee Bronnen in Leuven zijn volgens sommige respondenten goede voorbeelden van hoe ‘ontdekken’ inspirerend kan gemaakt worden voor jong en oud, zonder dat de bibliotheek daarom een café wordt.

Aanbeveling:

- De bibliotheek van de 21ste dient zijn DNAkenmerk ‘plaats voor ontdekken’ onverminderd te omarmen.
- Het ‘ontdekkings’gehalte van de bibliotheek moet nog beter uitgewerkt worden specifiek voor jongeren. Naar analogie met wat nu op voortreffelijke wijze voor kinderen al gebeurt.
 - o De leefwereld van de adolescent wordt nog te weinig als uitgangspunt genomen in de ontsluiting en communicatie in de bibliotheek.
 - o Zo blijken sommige bibliotheken zich in de signalisatie nog te beperken tot de eerder primaire categorieën ‘fictie’ en ‘non-fictie’, geënt op lange rijen rekken waar je alleen de ruggen van de boeken ziet: dit zijn afknappers voor jongeren.

4) De bibliotheek als ontmoetingsplaats

Dit kenmerk scoort gemiddeld (2,62 op 4) in de enquête. Terwijl de stelling “de bibliotheek moet ook tentoonstellingen, workshops, lezingen, signeersessies enz. organiseren” een score van 86% haalt.

Het thema komt ook prominent naar voren in de focusgroepen en in de open antwoorden. Vooral de studenten Journalistiek van Thomas More vinden het een toptak voor een bibliotheek om mensen samen te brengen rond allerhande activiteiten en belevingsmomenten. De bibliotheek biedt meer kansen tot communityvorming dan het cultuurcentrum of de Fnac, vinden ze, omdat deze laagdrempeliger is. Ook de bibliotheek van de 21ste eeuw, ook al zou/zal deze digitaler zijn, moet hier blijvend op inzetten, vinden ze. De deelnemers van de twee andere focusgroepen zijn het hier overigens mee eens.

Kansen op ontmoeting bieden is ook volgens toch wel wat respondenten die de open antwoordvraag invulden, een belangrijke taak voor de bibliotheek van de 21ste eeuw, bv.:

- *“Een plek in de stad van ontmoeting en ontdekking, een plek van levenslang leren en lezen. Een plek vol verhalen van en over mensen.”*

In de bibliotheek kunnen ontdekken en ontmoeten bovendien hand in hand gaan:

- *“Een plaats om zaken op te zoeken die je al weet, maar waarover je meer wil weten; om zaken te ontdekken die je nog niet wist; om mensen te ontmoeten; om met andere mensen ook te praten over je vondsten en deze aan elkaar aan (of af) te raden.”*

Ontdekken en ontmoeten worden hier gekoppeld aan het uitwisselen van ervaringen door bezoekers onderling: dus enerzijds een volmondig ja voor de bibliotheek als gids, wegwijzer dankzij behulpzaam en belezen bibliotheekpersoneel of een inspirerende omgeving, maar ook inzetten op de ervaringen van de bezoeker zélf!

Dit **uitwisselen van gebruikers- of bezoekerservaringen in de schoot van de bibliotheek** ligt helemaal in het verlengde van hét DNAkenmerk van een bib: nl. het delen. Eerst was er de bibliotheek, pas dan Facebook, Airbenb, co-housing enz.!

Hier liggen zeker volgens heel wat jongeren uit de focusgroepen echt (nu nog onderbenutte) kansen voor de bib:

- *“De bib moet hier het voortouw nemen, ze heeft alle troeven in handen. En zo gaat ze een jonger publiek kunnen bespelen.”*
- *“De bib is al een hipster, maar beseft het nog te weinig.”*

Ze vinden dat de bibliotheek het concept van bookswapping moet omarmen en daarin het voortouw nemen!

Aanbeveling:

- Het DNAkenmerk ‘ontmoeten’, gekoppeld aan het organiseren van allerhande activiteiten, sluit aan bij wat de gebruiker verwacht van een bibliotheek. De bibliotheek dient daar dan ook onverkort op in te zetten en te zoeken naar nieuwe opportuniteiten als bib van de 21ste eeuw.
- In dit licht suggereren wij om het concept van bookswapping te omarmen: werk hierrond creatieve concepten uit met en door bezoekers en gebruikers. Laat lezers hun eigen verhalen, emoties koppelen aan de boeken die ze uitlenen, laat ze werken de hemel in prijzen, of net niet... (moet kunnen, censuur alleen mits schending van goede zeden, racisme enz.)

- Dit kan een katalysatoreffect teweegbrengen, niet in het minst bij jongeren: de bibliotheek out zich daarmee definitief als hipster die bestaat uit een community van jong en oud die elkaar lees- of andere bibervaringen met een persoonlijke touch doorgeeft.
- Laat mensen de uitgesproken/neergeschreven/gevisualiseerde lees- of kijkervaringen en daaraan gekoppelde persoonlijke ervaringen raten en er commentaar op geven. Desnoods voorzie je incentives zoals het kunnen winnen van een mooie prijs voor de hoogst gerate boekbespreking en/of story die de lezer er aan verbindt.
- Communiceer nadrukkelijk dat je hierop inzet, en nodig mensen uit om mee te doen. En om hun participatie vervolgens ook te delen via FB.
 - o Lezers en bezoekers ontdekken zo nieuwe werken én nieuwe mensen.
 - o Lezers worden bovendien zo uitgenodigd om zélf de pen ter hand te nemen...

5) De bibliotheek die heden en verleden verenigt

De stelling *“Bibliotheken zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed”* scoorde erg goed, nl. 92%. M.a.w. de geheugenfunctie van bibliotheken is voor respondenten van deze enquête cruciaal. De score op deze stelling wordt nog versterkt door een aantal antwoorden op de open antwoordvraag:

- “Een bib moet mee zijn met de laatste trends en de nieuwste auteurs en boeken, maar mag zeker de klassiekers niet verwaarlozen! Een bib moet beschikken over informatie van heden en verleden zodat er voor elk wat wils te vinden is....
- Een bib van de 21e eeuw moet zowel boeken uit het verleden (klassiekers) als hedendaagse literatuur bezitten.
- Zo ruim mogelijke toegang tot de belangrijkste werken, zowel hedendaags als historisch. Ook het aanbod van tijdschriften zou mogelijks dienen uitgebreid te worden.”

Aanbeveling:

- Blijvend inzetten op het heden én het verleden, zowel qua aanbod (fictie en non-fictie) als qua drager (papier en digitaal).
- Met bijzondere aandacht voor werken die elders niet (meer) te vinden zijn, noch online, noch in de boekhandel.

6) Klantvriendelijkheid en deskundigheid personeel

Het adjectief ‘behulpzaam’ scoorde 3,36 in de enquête, een goede score. Ook de items ‘professioneel’ en ‘gastvrij’ doen het goed met resultaten van 3,19 en 3,17. Bovendien vindt 89% van de respondenten die deze stelling beantwoordden dat *“de medewerkers van de bibliotheek gemotiveerd zijn en bekwaam.”*

Dat zijn op zich uitstekende resultaten. Toch hoorden we nochtans enige kritische geluiden in de focusgroepen bij jongeren (zie hieronder). En ook toonden sommige respondenten die de open antwoordmogelijkheid gebruikten, zich soms kritischer.

Aanbeveling:

- Doe zo voort!
- Maar heb blijvende aandacht voor de kwaliteit van het personeel, zoals een respondent het verwoordde:

- *“Anticiperen in snelle en accurate maar ook persoonlijke dienstverlening, hiervoor is geschoold personeel nodig.”*
- Een inspanning voor jongeren lijkt nodig als je die groep echt wil betrekken en bereiken (zie verder).

7) Aanbod

Op de stelling *“Het keuzeaanbod aan boeken, CD’s, DVD’s is voor mij voldoende”*, antwoordde 71% positief. Wat toch betekent dat het voor een kleine 30% van de respondenten beter kan. Ook in de focusgroepen en de open antwoorden vonden we suggesties voor verbetering zoals:

Aanbeveling:

- Voldoende exemplaren van de populaire en nieuwe werken.
- Voldoende aandacht voor niche-aanbod, diversifiëring.
- Samenwerken en netwerking:
 - tussen verschillende (kleine) bibliotheken: niet iedereen hoeft alles aan te bieden. Een netwerk van complementaire entiteiten met daarbij vlot interbibliothecair verkeer.
 - Met cultuurcentrum, sociale dienst gemeente, integratiedienst, musea, en andere actoren van het lokale openbare en gemeenschapsleven, in functie van het creëren van een aanbod dat ook wervend is voor minder voor de hand liggende doelgroepen, waardoor zij ook de weg naar de bib misschien makkelijker gaan vinden.
- Vinger aan de pols houden van de digitalisering en daarin een uitmuntend aanbod uitbouwen, dus ook in e-boeken, databanken, enz.
- (opmerkingen in de zin van: aandacht voor heden én verleden; ook werken aanbieden die elders niet meer te vinden zijn, zie hierboven)

8) De bibliotheek en jongeren

Uit de enquête blijkt dat de jongere respondenten over een aantal imago-aspecten kritischer zijn, zoals ‘eigentijds’, ‘aantrekkelijk’, ‘communicatief’. Bij een aantal adjectieven zien we dat hun gemiddelde scores zelfs licht negatief zijn. Dat is het geval voor ‘vernieuwend’, ‘verrassend’, ‘een plaats voor ontmoeting’. Zoals hierboven gezegd scoren ze ook het hoogst op het adjectief ‘saai’.

Die resultaten werden bevestigd in de focusgroepen met jongeren, zeker die met scholieren, waar we uitspraken optekenden zoals: *“Er is geen aanbod voor onze leeftijd, bibliotheken lijken niet echt voor ons bedoeld.”*

Ze voelen er zich ook niet altijd welkom en soms ‘bekeken’ door het personeel: *“Daar is weer zo een vervelende jonge snaak die hier wat komt rondhangen.”* *“Die ene kijkt altijd zo boos naar mij...”* Het blijkt overigens af te hangen van bibliotheek tot bibliotheek hoe ‘jeugd vriendelijk’ de medewerkers zijn. Personeelsleden hoeven daarom niet per se allemaal jong te zijn, maar een significant aandeel dat nog als ‘jong’ beschouwd kan worden, wordt wel geapprecieerd, zo hoorden wij in de focusgroepen. Dit sluit aan bij de score van 33% op de stelling: *“Er werken te weinig jonge mensen in de bibliotheek.”*

Uit de focusgroepen leerden wij ook dat ze van bibliotheken nog wel wat extra inspanningen verwachten inzake inrichting, (ver)leiden naar nieuwigheden en overzichtelijkheid. Ze formuleerden

zelf een aantal tips om bibliotheken voor hen aantrekkelijker te maken. We vatten ze hieronder samen als aanbeveling.

Aanbeveling:

- Zorg voor een creatieve en sfeervolle omgeving op hun maat, die ervoor zorgt dat jongeren zich op hun gemak voelen, het gevoel hebben dat er ook voor hen inspanningen worden gedaan.
- Zonder daarbij in een café te vervallen, want jongeren appreciëren ook de ‘typische’ sfeer van een bib: dit wordt dus een evenwichtsoefening...
- Jongeren meer en beter (ver)leiden naar nieuwigheden, naar ontdekkingen, door de inrichting zelf, door het personeel, door andere bezoekers...
- Genoeg jonge personeelsleden of alleszins medewerkers die ‘jong van geest zijn’, die jongeren het gevoel geven welkom te zijn en hun leefwereld en interesses voldoende kennen.
- Voldoende exemplaren van de ‘must haves’.
- Mogelijkheden om te gamen.
- Communiceer naar hen via FB en zorg daarbij voor een significant ‘What’s in it for me’ gehalte.
- *En last but not least, zoals hierboven aangehaald: maak van de bib een hipster als delende community!*
- Geciteerde goede voorbeelden: belevingsbibliotheken als Muntpunt, Tweebronnen Leuven,

9) Communicatie

Bibliotheken lijken goed te communiceren (score van 3,09 op 4; slechts 16% is het eens met de stelling: *“ik weet eigenlijk niet wat de bibliotheek allemaal doet of aanbiedt.”*)

Maar tegelijkertijd vinden we hier toch een paradox, want liefst 62% gaat akkoord met de stelling: *“De bibliotheek moet beter communiceren over wat ze in de aanbieding heeft.”* Deze bekommernis ligt o.i. in de lijn van de geuite behoefte om blijvend in te zetten op ‘de bib als ontdekkingsplaats’ (zie hierboven).

Interessant in deze context is dat 95% van de respondenten aangeeft dat *“De meeste bibliotheekbezoekers die ik ken, positief zijn over de bibliotheek.”*

Aanbeveling:

- Als bezoekers positief zijn, is er een potentieel om ze in te zetten als ambassadeurs in de communicatie: laat ze getuigen, laat ze hun ervaringen delen in de diverse communicatiekanalen, en moedig ze zeker aan dit te doen op sociale media.
- En niet alleen op de FB-pagina’s van de bibliotheek, maar ook spontaan op hun eigen FB-pagina’s (bv. foto’s van leuke activiteit, individuele boekbespreking met verwijzing naar de bibliotheek waar je boek ontleend hebt, met foto van die bib, enz.)

10) Tot slot: de bibliotheek van de 21ste eeuw...

We ronden graag af met de beschrijving van één van de respondenten van zijn droombibliotheek van de 21ste eeuw...:

*“Een bibliotheek kan een prachtige ontmoetingsplek zijn in een wijk. Ik werk vlakbij Muntpunt, een bibliotheek die echt een belevingsbibliotheek wil zijn en haar deuren wagenwijd openzet (overal mag je lawaai maken, dingen met en voor jongeren organiseren, enz.). Het is nog wat zoeken voor Muntpunt maar het concept heeft lef en biedt heel wat inspiratie voor andere bibliotheken. Maak er een ontmoetingsplek van, een plek waar je kan verrast worden, waar je graag bent, dat hoeft niet altijd zoveel te kosten (ik ben me er van bewust dat het kostenplaatje van Muntpunt hallucinant is). Bibliotheken kunnen prachtige plekken zijn en een erg belangrijke open plek in een wijk innemen: **een bib als maïzena voor een sterker sociaal weefsel** (nu alle kerken leeg zijn...)”*

Archieven

De **belangrijkste resultaten** voor ‘het archief’ lopen nogal gelijk met die voor de bibliotheek:

- De maatschappelijke relevantie wordt niet in vraag gesteld: archieven zijn zinvol en zeker niet overbodig.
- Archieven blijken voor de respondenten verder een plaats voor ontdekking.
- Ook ‘behulpzaam’, ‘veilig’, ‘professioneel’, ‘een plaats van rust’, ‘toegankelijk’ en ‘verrassend’ halen scores van hoger dan 3.
- Iets mindere - maar nog altijd positieve - resultaten behalen de adjectieven ‘actief’, ‘eigentijds’, ‘communicatief’, en ‘vernieuwend’.
- ‘Jong’ behaalt een licht negatieve score van 2,35 op 4. De bibliotheken scoorden hier 2,71.

Het archief van de 21ste eeuw moet vooral aandacht hebben voor:

- Digitaal bewaren en ontsluiten
- Behulpzaam en deskundig personeel
- Communicatie: er valt nog veel te ontdekken dat nu nog onbekend is voor het publiek
- Een aangenamere omgeving

“Bibliotheken en archieven – wat stelt u er zich bij voor?” Management summary

Onderzoek in opdracht van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie door Memori, expertisecentrum Thomas More

“Bibliotheken en archieven. Iedereen kent ze, of heeft er wel een mening over. En de ‘bibliotheek- en archiefmensen’ op hun beurt menen te weten hoe u, hun (potentiële) bezoeker, over hen denkt. Maar is dat wel zo? Wat denkt en voelt u eigenlijk écht bij het horen van het woord ‘bibliotheek’ of ‘archief’?”

Zo luidde de intro van de online enquête, waarmee we een bij een brede groep van Vlamingen in mei-juni 2014 wilden polsen naar het imago dat zij hebben van ‘de bibliotheek’ of het ‘archief’. Dat gebeurde concreet aan de hand van een reeks adjectieven en stellingen. Zes groepsgesprekken in het najaar vulden de enquête aan. 925 mensen vulden de enquête spontaan in, wat een vrij hoge respons is. In de groepsgesprekken legden we de focus vooral op jongeren, omdat zij nogal eens een vergeten groep zijn in dit soort onderzoeken. Doel van het onderzoek was om de sector een stevige basis te bieden voor beleidsbeslissingen om het imago of de reputatie, en dus ook de aanpak en het aanbod, van bibliotheken en archieven (nog) te verbeteren.

De belangrijkste resultaten? Die zijn bemoedigend, hoewel er op een aantal vlakken nog ruimte voor verbetering is.

Bibliotheken en archieven zijn belangrijk

Belangrijkste conclusie is toch wel dat de overgrote meerderheid van de deelnemers aan het onderzoek de **maatschappelijke relevantie** van bibliotheken en archieven allerminst in vraag stellen. Bibliotheken en archieven worden door de respondenten van het onderzoek in één adem genoemd met adjectieven als zinvol, toegankelijk, een plaats voor ontdekking, aantrekkelijk e.d. Men vindt ze zeker niet overbodig. Dat geldt ook voor jongeren – zowel zij die de enquête invulden als degenen die deelnamen aan de focusgroepen.

De rol van een bibliotheek of archief anno 2014 is dus zeker niet uitgespeeld, maar moet uiteraard wel evolueren, en dat gebeurt ook volgens de respondenten: bibliotheken en archieven moeten de vinger aan de pols houden van de **digitalisering** en daarin een uitmuntend aanbod uitbouwen, dus ook in e-boeken, databanken, enz. Met daarbij aandacht voor heden én verleden: de bewaarfunctie van bibliotheken en archieven is van wezenlijk belang.

Ook valt het nogal mee met het door de sector soms gevreesde ‘**saai**’ of ‘grijze’ imago van de bibliotheek of een archief, althans voor deze steekproef. Men vindt bibliotheken eerder ‘aantrekkelijk’ dan ‘saai’.

De bibliotheek is nog geen plek voor jongeren....

Wel is het zo dat **jongeren** de bib – als we ons even hiertoe beperken – saai en grijs vinden dan de oudere leeftijdscategorieën. Dat bleek zowel uit de enquête als uit de groepsgesprekken. Vooral in die laatste kwam duidelijk naar voor dat jongeren niet het gevoel hebben dat de bib echt een plek voor hen is. Hoewel een grote meerderheid van hen de maatschappelijke waarde van de bibliotheek absoluut erkent - *“bibliotheken zijn belangrijk voor mensen die geen geld hebben om boeken te kopen. Bibliotheken hebben minder drempels dan cultuurcentra en bieden kansen om brede lagen van de bevolking aan te spreken, enz.”* - blijkt er tegelijkertijd nog werk aan de winkel. Ze verwachten

van bibliotheken inspanningen qua beleving, sfeer, het creëren van het gevoel dat ook zij welkom zijn, teasende initiatieven om nieuwe dingen te ontdekken, leescomfort, personeelsleden die hen niet bekijken als *“vervelende jonge snaken die daar maar wat komen rondhangen”*, enz. Hoewel ze tegelijkertijd ook zeker al voorbeelden konden geven van bibliotheken die wel al ‘cool’ zijn...

De bibliotheek en het archief zijn plaatsen voor ontdekking en ontmoeting

Van bibliotheken – en eigenlijk ook van archieven – wordt tegenwoordig wel wat meer verwacht dan enkel het droog uitlenen van lees- of kijkmateriaal. Zoals iemand het verwoordde: *“Een plek in de stad van ontmoeting en ontdekking, een plek van levenslang leren en lezen. Een plek vol verhalen. Een plaats om zaken op te zoeken die je al weet en waarover je meer wil weten. Een plek om zaken te ontdekken die je nog niet wist, om mensen te ontmoeten, om met andere mensen te praten over je vondsten en deze aan elkaar aan – of af... - te raden!”* Een heuse aha-erlebnis deed zich hierbij voor: met name een aantal jongeren in de focusgroepen zien in dit uitwisselen van gebruikers- of bezoekerservaringen nog heel wat onderbenutte kansen voor de bib, naar analogie met Facebook, Airbenb, cohousing enz.: het delen en uitwisselen is namelijk helemaal hét DNA-kenmerk van een bib! Meer nog, de bib was eerst!! Ze vinden dat de bibliotheek het concept van *bookswapping* – het uitwisselen van boeken door individuen - moet omarmen! *“De bib moet hier het voortouw nemen, ze heeft alle troeven in handen. En zo gaat ze een jonger publiek kunnen bespelen. De bib is al een hipster, maar beseft het nog te weinig. De bib mag niet overkomen wat hotels wel is overkomen met Airbenb.”*

Lokale verschillen

Sommige belevingsbibliotheken als TweeBronnen in Leuven en Muntpunt in Brussel worden vaak als modellen genoemd, maar er zijn blijkbaar ook nog lokale bibliotheken waar jongeren “worden buitengekeken” en die niet verder komen dan twee rekken: eentje met fictie en eentje met non-fictie...

➤ Conclusie

De belangrijkste conclusie van dit onderzoek lijkt toch dat – althans voor deze steekproef, en daarbinnen ook voor de jongere respondenten, ook voor de minder frequente bezoekers – **het maatschappelijke belang van bibliotheken en archieven buiten kijf staat**. Hun rol moet uiteraard evolueren: bibliotheken en archieven moeten de vinger aan de pols houden van de digitalisering en daarin een uitmuntend aanbod uitbouwen, en moeten daarbij blijvend aandacht hebben voor heden én verleden.

Ruimte voor verbetering is er ook, met name in de werking naar **jongeren**. De bib is nog niet (overal) een plek voor hen.

En bibliotheken en archieven moeten zichzelf blijven heruitvinden als plekken van **ontmoeting en ontdekking**, zoals iemand het verwoordde: *“de bibliotheek als maïzena voor een sterker sociaal weefsel, nu alle kerken leeg zijn...”*

En tot slot deze boodschap voor Facebook, Airbenb, enz. volgens enkele jongeren uit het onderzoek: de bibliotheek was eerst...

Bijlage: topics online enquête

Bibliotheken en archieven – wat stelt u er zich bij voor?

Bibliotheken en archieven. Iedereen kent ze, of heeft er wel een mening over. En de ‘bibliotheek- en archiefmensen’ op hun beurt menen te weten hoe u, hun (potentiële) bezoeker, over hen denkt. Maar is dat wel zo? Wat denkt en voelt u eigenlijk écht bij het horen van het woord ‘bibliotheek’ of ‘archief’?

Daarover gaat deze korte enquête. De resultaten ervan leveren bibliotheekverantwoordelijken / archiefverantwoordelijken informatie op om zaken te verbeteren of om beter of anders met u te communiceren.

Daarom: vul deze korte enquête snel even in, en deel ze met uw vrienden en kennissen!

Om te beginnen enkele persoonlijke gegevens. Deze worden anoniem verwerkt en dienen enkel voor het maken van statistische vergelijkingen.

1) Wat is uw geslacht?

vrouwelijk

mannelijk

Wat is uw geboortjaar?

--	--	--	--

Wat is uw postcode van uw verblijfplaats?

--	--	--	--	--

2) Wat is uw hoogste diploma?

lager onderwijs

middelbaar onderwijs

hoger onderwijs

3) Hoe vaak heeft u in 2013 een bibliotheek bezocht?

geen enkele keer

tussen 1 en 5 keer

tussen 6 en 10 keer

meer dan 10 keer

4) Hoe vaak heeft u in 2013 een archief bezocht?

geen enkele keer

tussen 1 en 5 keer

tussen 6 en 10 keer

meer dan 10 keer

5) Geef aan over welk type instellingen u uw mening wil geven:

- Openbare bibliotheken
- Erfgoedbibliotheken
- Bibliotheken van hogescholen of universiteiten
- Archieven
- Andere (specificeer:)

Vul de enquête gerust meerdere keren in als u over meerdere types instellingen uw mening wenst te geven!

Welke van deze 20 omschrijvingen passen volgens u bij het woord ‘bibliotheek’?

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord	Weet niet
Aantrekkelijk	0	0	0	0	0
Communicatief	0	0	0	0	0
Overbodig	0	0	0	0	0
Eigentijds	0	0	0	0	0
Duur	0	0	0	0	0
Toegankelijk	0	0	0	0	0
Jong	0	0	0	0	0
Verrassend	0	0	0	0	0
Vernieuwend	0	0	0	0	0
Een plaats van rust	0	0	0	0	0
Een plaats voor ontmoeting	0	0	0	0	0
Een plaats voor ontdekking	0	0	0	0	0
Professioneel	0	0	0	0	0
Ingewikkeld	0	0	0	0	0
Gastvrij	0	0	0	0	0
Actief	0	0	0	0	0
Zinvol	0	0	0	0	0
Veilig	0	0	0	0	0
Behulpzaam	0	0	0	0	0
Grijs, grijs, saai	0	0	0	0	0

Indien u wenst, kan u hieronder nog een eigen korte omschrijving geven van een bibliotheek en haar diensten die relevant is/zijn in de 21ste eeuw.

Duid aan in welke mate u het eens bent met de volgende uitspraken.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord	Weet niet
Ik vind alle info op het internet, ik heb de bib niet nodig.	0	0	0	0	0
Ik weet eigenlijk niet echt wat de bib allemaal doet of aanbiedt.	0	0	0	0	0
De bib moet beter communiceren over wat ze 'in de aanbieding' heeft.	0	0	0	0	0
De bib moet ook tentoonstellingen, workshops, lezingen, signeersessies, leuke activiteiten rond 'lezen', enz. organiseren.	0	0	0	0	0
De bibliotheek is een goede plaats om te studeren.	0	0	0	0	0
Het leren werken met e-readers, iPads en tablets is een taak voor de bib.	0	0	0	0	0
Ik vind het niet hygiënisch / niet aangenaam om boeken te lenen die al door vele mensen die ik niet ken zijn vastgenomen.	0	0	0	0	0
Bibliotheken moeten ook e-boeken aanbieden.	0	0	0	0	0
Er werken te weinig jonge mensen in bibliotheken.	0	0	0	0	0
De medewerkers van de bibliotheek zijn gemotiveerd en bekwaam.	0	0	0	0	0
Bibliotheken bieden mensen die geen boeken kunnen kopen de kans om toch te lezen, en zijn dus nodig.	0	0	0	0	0
Bibliotheken zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed.	0	0	0	0	0
De meeste bibliotheekbezoekers die ik ken, zijn positief over de bib.	0	0	0	0	0
Op bibliotheken mag niet bespaard worden.	0	0	0	0	0

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Welke van deze 20 omschrijvingen passen volgens u bij het woord ‘archief’?

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord	Weet niet
Plaats voor ontdekking	0	0	0	0	0
Mysterieus	0	0	0	0	0
Rommelig	0	0	0	0	0
Gesloten	0	0	0	0	0
Verborgen	0	0	0	0	0
Communicatief	0	0	0	0	0
Overbodig	0	0	0	0	0
Eigentijds	0	0	0	0	0
Duur	0	0	0	0	0
Toegankelijk	0	0	0	0	0
Jong	0	0	0	0	0
Verrassend	0	0	0	0	0
Vernieuwend	0	0	0	0	0
Een plaats van rust	0	0	0	0	0
Professioneel	0	0	0	0	0
Ingewikkeld	0	0	0	0	0
Actief	0	0	0	0	0
Zinvol	0	0	0	0	0
Veilig	0	0	0	0	0
Behulpzaam	0	0	0	0	0

Indien u wenst, kan u hieronder nog een eigen korte omschrijving geven van een archief en zijn diensten die relevant is/zijn in de 21ste eeuw.

Duid aan in welke mate u het eens bent met de volgende uitspraken.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord	Weet niet
Ik vind veel documenten en inventarissen op het internet, ik heb het archief (als plaats) niet nodig.	0	0	0	0	0
Ik weet eigenlijk niet echt wat een archief allemaal doet of aanbiedt.	0	0	0	0	0
Een archief moet beter communiceren wat het 'in de aanbieding' heeft.	0	0	0	0	0
Een archief moet ook tentoonstellingen, workshops, lezingen, leuke activiteiten rond 'familiegeschiedenis en erfgoed enz. organiseren.	0	0	0	0	0
Het archief is een goede plaats om te studeren.	0	0	0	0	0
Het "leren opzoeken in documenten" werken met historische documenten is een taak voor het archief.	0	0	0	0	0
Ik vind het spannend om oude documenten in handen te kunnen houden die bvb. in musea alleen achter glas te zien zijn.	0	0	0	0	0
Archieven moeten ook digitale informatie aanbieden.	0	0	0	0	0
Er komen te weinig jonge mensen in archieven.	0	0	0	0	0
De medewerkers van het archief zijn gemotiveerd en bekwaam.	0	0	0	0	0
Archieven bieden mensen informatie die elders niet te vinden is, en zijn dus nodig.	0	0	0	0	0
Archieven zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed.	0	0	0	0	0
De meeste archiefgebruikers die ik ken, zijn positief over het archief.	0	0	0	0	0
Op archieven mag niet bespaard worden.	0	0	0	0	0

Hartelijk dank voor uw medewerking!